

VINERI 21 MARTIE 2003 • ANUL LIII NR. 12

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@axelero.hu

Minorități în euroregiune

Drumul spre limba română trece prin Seghedin

Întâlniri și emoții la istroromâni

CALENDAR ORTODOX

24 martie, luni – Înaintepăznuirea Bunei Vestiri; Cuv. Zaharia; Sf. Mc. Luca.
25 martie, marți – (†) **Buna Vestire.** (Dezlegare la pește).
26 martie, miercuri – † **Soborul Arhanghelului Gavriil;** Sf. Mc. Montanus, preotul și soția sa Maxima. (Odovania Praznicului Bunei Vestiri).
27 martie, joi – Sf. Mc. Matroana din Tesalonic; Sf. Prooroc Anania.
28 martie, vineri – Cuv. Ștefan, făcătorul de minuni; Sf. Mc. Ilarion cel Nou.
29 martie, sâmbătă – Cuv. Marcu, Episcopul Aretuselor; Chiril diaconul. (Pomenirea morților).
30 martie, duminică – Cuv. Ioan Scărarul; Sf. Prooroc Ioad; Sf. Evula. Duminica a III-a din Post (a Sfintei Cruci).

Citatul săptămânii

„Dacă mai vrei să ai prieteni, nu căuta mai totdeauna să știi ce spun interlocutorii tăi despre tine după ce ai plecat din mijlocul lor.”
M. Codreanu

AGENDĂ

24 martie

1847 – s-a născut, la Iași, istoricul și filosoful *Alexandru I. Xenopol*.

1905 – a murit scriitorul francez *Jules Verne*.

25 martie

1813 – s-a născut scriitorul *Cezar Bolliac*.
1881 – s-a născut, la Sânnicolau Mare, *Bartók Béla*, compozitor, pianist și folclorist maghiar.

1942 – s-a născut poeta *Ana Blandiana*.

1947 – s-a născut *Elton John*, cântăreț și compozitor.

26 martie

1918 – are loc, la Roma, Congresul naționalităților asuprite din Austro-Ungaria, care adoptă o motiune prin care se cerea recunoașterea dreptului fiecărei națiuni de a se constitui ca stat național independent sau de a se uni cu statul național existent.

1923 – Parlamentul României votează Constituția României Mari, promulgată prin decret regal la 28 martie, una dintre cele mai avansate și democratice constituții din Europa aceluia timp.

27 martie

– Ziua Mondială a Teatrelor.

1866 – între anii 1866 și 1877 apare la Viena și Pesta, revista „*Albina*”. Limbajul latinizant și greoi al revistei va fi ironizat de Titu Maiorescu în scrierea *Limba română în jurnalele din Austria*.

1882 – s-a stins din viață, la Leta Mare, *Iustin Popfiu*.

28 martie

1661 – a murit *Vasile Lupu*, domn al Moldovei, ctitor al bisericii „*Trei Ierarhi*” din Iași.

1791 – „*Supplex Libellus Valachorum*” – cel dintâi program politic al românilor din Transilvania – este trimis Curții din Viena.

1994 – a murit, la Paris, *Eugen Ionescu*, dramaturg, eseist, poet, considerat un clasic al literaturii absurdului; stabilit definitiv în Franța din 1939, a devenit membru al Academiei Franceze în anul 1970 (piesele „*Scaunele*”, „*Rinocerii*”).

29 martie

1878 – s-a născut *Elena Farago*, poetă simbolistă.

1971 – la București a murit *Perpessicius*, (Dumitru S. Panaitescu), critic, istoric literar, poet și editor.

30 martie

1633 – s-a născut *Miron Costin* („*Letopisețul Țării Moldovei*”).

1891 – după ce doi ani de zile a fost membru corespondent, la 30 martie, *Iosif Vulcan*, întemeietorul „*Familiei*” a fost ales ca membru activ al Academiei Române, ocupând loc în secția literară.

Decizii despre
soarta presei românești din Ungaria

Luni, la 17 martie, la sediul Fundației Publice „Pentru Minorități Naționale și Etnice din Ungaria” s-a întrunit comisia de specialitate, responsabilă pentru pregătirea deciziei în vederea subvenționării presei scrise a minorităților. La ședință, din partea românilor au fost prezenți *Traian Cresta*, președintele AȚRU și *Tiberiu*

Iuhas, șeful Oficiului AȚRU.

Comisia propune ca în viitor Fundația pentru Minorități să subvenționeze apariția săptămânală a revistei „*Foaia românească*”, îngrijită de Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, și scoaterea lunară a revistei „*Cronica*”, publicație a Autoguvernării pe Țară a Românilor

din Ungaria. S-a mai propus ca presa românească să primească aceeași sumă pe care o primește minoritatea croată, slovacă și sârbă (34 milioane de forinți). Decizia finală în privința finanțării pe anul 2003 a presei minorităților se va lua la ședința Curatorului de la sfârșitul acestei luni.

- iova -

„Barátság” de 10 ani

Revista „*Barátság*”, publicația trimestrială în limba maghiară despre minoritățile naționale și etnice din Ungaria, aniversează în această primăvară 10 ani de la prima apariție. Cu această ocazie, redacția revistei budapestane invită la o întâlnire culturală toți cititorii, autorii și sponsorii acestei publicații. Aceasta va avea loc în sala festivă a Muzeului de Etnografie (Budapesta, piața Kossuth), luni, la 24

martie, cu începere de la ora 16.00. Cuvântările de deschidere vor fi rostite de directorul muzeului *Fejős Zoltán* și de *Heizer Antal*, președintele Oficiului pentru Minorități. În cadrul festivității se vor prezenta scriitori și poeți ai diferitelor minorități, din partea românilor fiind invitată dr. *Maria Berényi*, poetă și cercetătoare, directoarea Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria.

- va -

„De la Eminovici
la Eminescu”, ediția a V-a

În zilele de 28–29 martie se va organiza la Oradea cea de-a cincia ediție a Simpozionului anual al revistei „*Familia română*”, sub genericul deja tradițional „*De la Eminovici la Eminescu*”. La această nouă întâlnire, ținută la Biblioteca Județeană „*Gheorghe Șincai*” din Oradea, vor fi prezentate reviste și cărți editate de românii din jurul României în perioada martie 2002 – martie 2003, se va face analiza anuală a revistei „*Familia română*” și se va discuta despre realizarea „*Dicționarului localităților cu români din jurul României*”. În cadrul simpozionului se va vernisa expoziția „95 de ani de la unirea Basarabiei cu România”.

- va -

Subvenții suplimentare
pentru biblioteci

În 2002, media pe țară, cheltuită de către autoguvernările locale pentru cumpărare de cărți noi pentru bibliotecile întreținute de consiliile locale, a fost de 120 de forinți pe cap de locuitor la sate, și 170 de forinți la orașe. Ministerul Patrimoniului Cultural Național de la Budapesta publică un nou concurs pentru obținerea unor subvenții suplimentare pentru finanțarea

achiziționării de cărți pentru bibliotecile publice. Acele autoguvernări pot înainta concurs, care garantează că din bugetul lor pe anul 2003 vor asigura o subvenție identică cu suma pe care o vor primi pe baza prezentului concurs de la minister. Termenul înaintării concursului la Ministerul Patrimoniului Cultural Național este **28 martie 2003**.

-an-

Parlamentari
români
la Budapesta

O delegație parlamentară română condusă de președintele Camerei Deputaților *Valer Dorneanu* a participat săptămâna trecută la conferința internațională cu tema „Europa Centrală în structurile euro-atlantice”, desfășurată la Budapesta. În cadrul conferinței au fost dezbătute teme referitoare la aderarea politică și economică la partea dezvoltată a Europei și contribuția Europei Centrale și de Est la securitatea spațiului euro-atlantic.

I. K.

Foaia românească
poate fi citită și pe
Internet
www.foaia.hu

„Mărțișor”
în Capitală

Autoguvernarea Românească din sectorul XI al Budapestei organizează sâmbătă, la 22 martie, cu începere de la ora 17.00, un program cultural de „*Mărțișor*”. Invitații speciali ai manifestării vor fi dansatorii *Ana* și *Gheorghe Buha*, „*Maeștri ai artei populare*” din Chitighaz și echipa de dansuri populare românești a școlii generale din Chitighaz. Serata va fi găzduită de Casa de Cultură Albertfalva (Budapesta, str. Gyékényes nr. 45-47).

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor.

Și educatoarele, și învățătoarele ar avea nevoie de cursuri de perfecționare

Discuții despre învățământul românesc din Ungaria

Vinerea trecută, la 14 martie, Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria a organizat o nouă întâlnire a primarilor, directorilor școlilor românești și președinților autogovernărilor românești, despre învățământul românesc din Ungaria. Temele principale ale conferinței au fost înnoirea în conținut a școlilor românești, condițiile de funcționare ale școlilor și posibilitățile de concurență pentru obținerea fondurilor suplimentare.

Realizările AȚRU

Întâlnirea de lucru a fost deschisă de *Traian Cresta*, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria. În introducerea sa, președintele a prezentat munca legată de învățământ a Autogovernării pe Țară din ultimii patru ani și a vorbit despre problemele comisiei de învățământ a AȚRU. La acest capitol s-a apreciat că comisia de învățământ nu și-a îndeplinit rolul adevărat, nu a avut legătură directă cu școlile românești. Prin urmare, noua comisie ar trebui să fie mai activă și să sprijine cu adevărat școlile și pedagogii români. Însă președintele Cresta a mai accentuat că Ministerul Învățământului a asigurat 90% din susținerea învățământului românesc prin fondul lui de intervenție. Tot cu sprijinul Ministerului s-au renovat școlile din Săcal, Apateu, Micherechi și Giula, și se mai prevede renovarea școlilor din Bătania și Aletea, conform prevederilor Comisiei Mixte Inter-

guvernamentale Româno-Maghiare.

În continuare s-a vorbit despre cursurile de perfecționare ale profesorilor și educatoarelor care s-au realizat mulțumită colaborării Autogovernării pe Țară cu Inspectoratul de Învățământ din județul Arad. Conform

Ana Oros Șimon

înțelegerii cu Inspectoratul, cadrele didactice participă în fiecare an la un curs de perfecționare în România.

După aceasta, președintele Cresta și-a exprimat satisfacția că din nou s-a introdus predarea limbii române la școlile din Darvaș, Jaca și Pocei. Problema manualelor românești este mai delicată,

pentru că, nefiind profesori români din Ungaria care să se angajeze la scrierea lor, cărțile și caietele de lucru pentru limba și literatura română se aduc din România.

Susținerea învățământului

După raportul președintelui a luat cuvântul conferențiarul zilei, *Ana Oros Șimon*, directoare adjunctă la Ministerul Învățământului. În prima parte a alocuțiunii sale, doamna Șimon a precizat că susținerea învățământului și școlilor românești este asigurată și în ordine, pentru că sprijinul școlilor și grădinițelor de naționalitate, primit de Ministerul Învățământului, este în cele mai multe cazuri dublu față de sprijinul instituțiilor maghiare. Astfel bugetul central ambiționează minoritățile la înființarea acestor școli și grădinițe. Pentru anul de învățământ 2002/2003 fondul de intervenție pentru naționalități este 340 de milioane de forinți, pentru care concursul va fi publicat la 31 martie a.c. Pentru obținerea acestor fonduri pot concura primăriile care au în administrație școli de naționalitate.

Necesitatea cursurilor de perfecționare

În continuare, reprezentanta Ministerului a accentuat necesitatea lansării cursurilor de perfecționare la universități, în cadrul cărora profesorii să însușească în limba română lexicul de specialitate a disciplinelor lor, ca apoi acești profesori întorcându-se la școlile românești să se folosească de

aceste cunoștințe. Cursurile de perfecționare ale profesorilor se desfășoară în fiecare an. Ele sunt acreditate și în Ungaria, dar din păcate perfecționarea educatoarelor și învățătoarelor nu este soluționată. Deci, ar trebui să se realizeze astfel de cursuri, din timpul anului, pentru câte 10 educatoare și învățătoare în județele Bihor și Arad din România. Iar în ceea ce privește problema manualelor românești, și doamna Șimon a obiectat lipsa autorilor români din Ungaria, deși portofoliul Ministerului asigură 250 de milioane de forinți pentru elaborarea manualelor naționalităților.

Discuții reale

În a doua parte a ședinței au urmat discuțiile libere, în cadrul cărora primarii și președinții autogovernărilor românești din județele Bihor și Csongrád și-au exprimat mulțumirea pentru susținerea școlilor lor din partea AȚRU și în special pentru că s-a putut păstra predarea limbii române. *Samok Gyula*, primarul Săcalului, a atras atenția participanților că, deși Comisia Mixtă Interguvernamentală Româno-Maghiară a decis să fie sprijinită construirea școlii românești din Săcal, realizarea acesteia a fost foarte anevoioasă. *Maria Gurzău Czegledi*, directoarea Școlii generale și Liceului Românesc din Giula, a propus ca profesorii de română să fie ambițioși să participe la cursurile de perfecționare, și la fel, ar trebui să se organizeze și mai multe programe de acest fel. *Iulia Olteanu*, directoarea Școlii românești din Bătania a fost de părere că comisia de învățământ a Autogovernării pe Țară ar trebui să colaboreze mai activ cu școlile și să coordoneze concursurile românești, ca elevii să se poată pregăti din timp pentru acestea. **Rita Pătaș**

Curs de perfecționare pentru profesorii români la Giula

Centrul Județean de Dezvoltare Umană și Informatică din Bichișciaba, în colaborare cu Liceul „Nicolae Bălcescu” din Giula, a început recent un curs de perfecționare pentru profesorii și învățătorii români din Ungaria.

După informațiile primite de la *Maria Gurzău Czegledi*, directoarea Școlii și Liceului Românesc din Giula, cursul românesc „Cultura și civilizație, limbă, metodică”, se desfășoară la Liceul Românesc, în fiecare zi de miercuri, în câte patru ore. Acest program de 30 de ore se bazează pe un program acreditat, la care s-au înscris numai 12 pedagogi, 2 din Bedeu, 1 din Chitighaz, 1

din Aletea, 2 din Bătania și 6 din Giula.

Prima întâlnire a fost la 12 martie, în cadrul căreia *Emilia Martin Nagy* a ținut o prelegere din domeniul etnografiei despre cultura materială și spirituală a românilor din Ungaria. La al doilea curs, la 19 martie, profesorul *Gheorghe Bodrogi* din Cluj-Napoca a fost conferențiarul, care a vorbit despre metodică scrierii compunerilor.

De la directoare am mai aflat că după acest curs, la începutul lunii iunie, cadrele didactice vor participa la un nou curs de perfecționare de 30 de ore la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj.

R. P.

Școala românească din Aletea din nou în pericol?

În cadrul ședinței de la AȚRU s-a mai ridicat și problema Autogovernării Românești din Aletea, care, cu două săptămâni în urmă, nu a fost întrebata de consiliul local, când s-a hotărât ca predarea limbii române să se introducă și în școala maghiară. În urma acestei decizii, localnicii români se tem că acest pas s-a făcut cu intenția ca mai târziu să se desființeze școala românească. După ce *Traian Cresta* a ridicat și această problemă, *Pluhár László*, primarul Aletei a declarat următoarele:

– Școala românească din localitatea noastră are probleme financiare din 1996. În anul 2001 școala a primit un sprijin de 100%, însă anul trecut au câștigat cu 15 milioane de forinți mai puțin decât necesarul. Astfel instituția este sprijinită de stat cu 14 milioane, dar are nevoie de 39 milioane. Deficitul de 25 milioane trebuie să fie asigurat de Primărie prin credite de bancă. Acest deficit tulbură opinia publică a orașului. Noi solicităm să se găsească o soluție ca subvenția ministerială să fie decontată la timp și să nu fie ulterioară.

Ana Oros Șimon este convinsă că nu finanțarea ulterioară ar fi cauza desființării școlii românești, mai ales că Legea Învățământului Public prescrie că în localitatea în care trăiesc minoritari și există autogovernare de minoritate, școala de naționalitate nu poate fi desființată și nici statutul școlii nu poate fi modificat.

După ședință am aflat că Autogovernarea Românească din Aletea a solicitat ca deputații să dezbată din nou această problemă. Noua ședință, cu participarea românilor, va avea loc luni, la 24 martie.

-rip-

Atenție accentuată față de tinerii români

În acest an, Fundația „Pentru Cultura Română din Ungaria” acordă sprijin pentru șase studenți români, pentru Gheorghe Moț din Chitighaz, pentru Corul „Pro Musica” din Giula și pentru Biblioteca din Micherechi. „Toți cei care au solicitat ajutor financiar de la Fundația giulană și au înaintat până la termenul dat o cerere completă au fost tratați în mod pozitiv” – am aflat de la dr. Gheorghe Ruja, membru al curatorului, care ne-a reamintit că Fundația „Pentru Cultura Română din Ungaria” a distribuit pentru prima dată în acest an suma de 190.000 de forinți (din care 20.000 s-au păstrat ca rezervă pentru cheltuielile de funcționare), sumă care provine din dobânda fondului de bază al Fundației. La ședința de la începutul lunii martie, Curatoriul compus din dr. Gheorghe Petrușan, președinte, dr. Maria Gurzău Czeglédi și dr. Gheorghe Ruja a decis despre subvenționarea cu câte 10.000 de forinți a tinerilor Adela Anastas, Aneta Iova, Adam Sucigan, Irina Pui, Adam Bordaș și Silvia Cora, toți studenți la câte-o universitate din Ungaria sau România. Biblioteca din Micherechi a concurat pentru un ajutor financiar de 30.000 de forinți în scopul organizării primului Concurs de povești „Vasile Gurzău”, iar Corul „Pro Musica” din Giula a solicitat 40.000 de forinți pentru sprijinirea festivalului „Viva la musica”, care se va organiza în această primăvară. Gheorghe Moț din Chitighaz a solicitat un ajutor de 15.000 de forinți pentru cumpărarea manualelor de muzică românească. Toate cele trei dosare au fost apreciate în mod pozitiv. Curatoriul a decis ca cei care au obținut aceste subvenții trebuie să facă o dare de seamă (cu chitanțe alăturate) despre cheltuirea sumei primită, până la 1 noiembrie 2003.

- iova -

O nouă întrevvedere Geoană-Kovács la Târgu Mureș

Ministrii de externe ai României și Ungariei își exprimă speranța că, până la sfârșitul lunii aprilie, Legea statutului maghiarilor va fi scoasă de pe ordinea de zi a relațiilor româno-ungare – s-a precizat sâmbăta trecută, la Târgu Mureș, în cadrul conferinței de presă susținute de ministrii de externe Mircea Geoană și Kovács László. Cei doi miniștri de externe s-au întâlnit la Târgu Mureș cu ocazia sărbătoririi zilei de 15 Martie. În cadrul discuțiilor care au durat mai bine de o oră și jumătate au fost trecute în revistă cele mai importante probleme ale relațiilor bilaterale, situația din regiunea noastră și evoluția crizei din Irak. Mircea Geoană și Kovács László au anunțat că până la sfârșitul lunii aprilie se va întruni Comisia mixtă interguvernamentală româno-ungară, care va fi precedată de desfășurarea subcomisiilor româno-ungare pentru integrare europeană, pentru cooperare economică și cea pentru cooperare în domeniul justiției și afaceri interne. Ambii miniștri de externe și-au exprimat speranța că, până la sfârșitul lunii aprilie, se va ajunge la o formulă acceptată de

ambele părți în ceea ce privește Legea statutului maghiarilor, astfel încât această problemă, ce trenează de mai mult timp, să fie scoasă de pe ordinea de zi a relațiilor bilaterale. Referindu-se la problemele actuale, Mircea Geoană, ministrul român de externe a amintit de chestiunea Fundației Gojdu, iar Kovács László a pomenit de universitatea de stat în limba maghiară și de consulatul Ungariei de la Miercurea Ciuc. Cei doi miniștri de externe au anunțat că pe 16 aprilie va fi transmisă președintelui Comisiei Europene, Romano Prodi, o scrisoare în care premierii României și Ungariei solicită sprijin din partea UE pentru construirea unei autostrăzi care să lege Bucureștiul de Budapesta. Ministrul român de externe a mai amintit că apropiata aderare a Ungariei la UE este o veste foarte bună pentru România, deoarece și după 1997, când Ungaria a aderat la NATO, această țară a sprijinit cu consecvență aderarea României la Alianța Nord-Atlantică, exprimându-și speranța că la fel se va întâmpla și în ceea ce privește aderarea României la UE.

MTI

Minorități în euroregiune

În trecutul nu prea îndepărtat, la Forumul din Seghedin al Președinților Euroregiunii Dunăre-Criș-Mureș-Tisa s-au luat decizii fundamentale: Forumul Președinților s-a transformat în Adunare Generală, deciziile adunării se vor lua cu vot majoritar și s-au depus bazele formării unei „Societăți de Utilitate Publică”.

Euroregiunea DKMT s-a format în 1997 cu participarea a patru județe din Ungaria – Bichiș, Csongrád, Bács-Kiskun, Jász-Nagykun-Szolnok –, patru din România – Arad, Timiș, Caraș-Severin, Alba – și a provinciei Voivodina. Acest spațiu euroregional, dar și geografic, înglobează câte 2 milioane de români, maghiari și sârbi. Statutul unui minoritar se schimbă de la un stat la altul – deocamdată. Oare până când? – a fost dilema la care am încercat să primim un răspuns de la prof. univ. Bodó Barna, președintele Comisiei Culturale a Consiliului Județean Timiș.

– Consider că în ultimii foarte mulți ani, aș putea spune de fapt în ultima jumătate de secol, problema minoritară a fost o problemă foarte spinoasă a relațiilor transfrontaliere, respectiv a relațiilor dintre țări. Recunoaștem sau nu, este un adevăr probat de istorie că existența acestor grupuri minoritare, cel puțin în context politic actual – mă refer oricum la înainte de 1989 – era o problemă despre care nu se vorbea. Se ținea de fapt de o modalitate a abordării problemei: „Hai să nu vorbim despre ei – și atunci nici nu există.” Normal că acest lucru s-a schimbat după '89. Și noi, când vorbim despre euroregiune, de fapt vorbim despre un sistem de relații în care minoritățile – pentru noi trei sunt importante, deoarece și ungurii și românii și sârbi au minorități în celelalte două țări – pot fi niște punți. Dacă eu, un strateg cultural al Consiliului județean Timiș introduc problematica minoritară ca o problemă de coeziune socială pentru mine acasă, înseamnă că recunosc niște realități: că există relații, există afinități și există interes. Deci, avem nevoie de o strategie culturală comună a euroregiunii tocmai pentru a arăta importanța acestei problematice. Mulți actori politici nu sunt conștienți de acest lucru. Trebuie să căutăm acele pârguri, prin care putem realiza ceea ce noi, la nivelul dezideratului, îl știm de mult. Pentru că sunt probleme de ordin legislativ. De ex. eu, din bugetul Consiliului Județean Timiș, n-am voie să finanțez direct niște acțiuni ale minorității româ-

ne din Ungaria sau Serbia. Așa că trebuie să găsim niște instituții, soluții pentru a ne putea implica în cultura celor de dincolo de graniță, de fapt cu care noi facem o comuniune națională.

– Forumul Președinților s-a transformat în Adunare generală și la acest for pot adera și formații neguvernamentale sau autoguvernări. Să zicem, cea a românilor din Ungaria...

– Nu este chiar așa... În acest protocol adoptat sunt trei categorii, trei calități: calitatea „fondatorilor” – cele nouă județe – calitatea „orașelor de județ” cu drepturi depline (cum se știe, în administrația din Ungaria capitala de județ nu face parte din județ, ci este un oraș cu drepturi de județ), iar a treia calitate este cea de „invitat”. Deci, la acest al treilea capitol pot veni ceilalți cu drept de a interveni și de a reprezenta niște interese. Încă suntem departe de situația în care această a treia categorie va putea avea drepturi depline de a vota niște lucruri. Dar eu consider că această schimbare poate fi considerată ca un pas foarte important și va fi benefică pentru activitatea noastră.

– Hai să modelăm situația de acuma: minoritatea română din Ungaria trăiește în acest spațiu, în aceste trei județe de lângă frontiera cu România, dar e mică, răsfirată. Tot așa și ungurii din România, din județele apropiate de frontieră trăiesc cam la fel. Dar dacă noi ne vom uni, vom avea un spațiu comun, vom avea speranțe de a ne atașa culturii majoritare române, naționale, care va fi și a noastră, deci a tuturor. Dar tot așa și minoritatea maghiară se va putea ata-

șa direct culturii, civilizației maghiare...

– Sunt de acord cu această abordare. Într-adevăr aceste legături, aceste punți, trebuie să existe, ca într-un final – încă nu știu exact când – să putem vorbi de o unitate în acest spațiu cultural, unitate culturală care nu ține cont de granițe. De fapt, instituțiile începând cu mass-media și terminând cu niște formații de nu știu care gen cultural vor fi comune pe de o parte sau cealaltă a graniței. Dar dincolo de acest lucru există încă un element extraordinar de important, și anume: reprezentarea. În România lucrurile sunt mai clare, deoarece neexistând aceste autoguvernări, de fapt există o singură structură de reprezentanță, care se numește UDMR, și tot ceea ce se mișcă gravitează pentru comunitatea respectivă minoritară în jurul acestei structuri. În Ungaria – și aici trebuie să-mi exprim regretul – autoguvernările nu reușesc să reprezinte populația. Am citit în ziarul dv. din Giula (în Foia românească n.n.) relatarea despre constituirea acestei autoguvernări pe țară și pentru mine a fost ceva incredibil, inimaginabil și de neacceptat că la această ședință s-a vorbit în limba maghiară și reprezentantul Guvernului României a ascultat la cască intervențiile minorităților români din Ungaria. Acest lucru înseamnă că ceva nu funcționează bine, acești oameni, dacă reprezintă românitatea de aici, trebuie să aparțină acestei culturi. Dacă sunt anumite uniuni culturale unde se vorbește românește, se promovează cultura românească și este autoguvernarea unde se spune că se face ceva pentru români, dar nu se cunoaște cultura, pentru mine situația este complicată și, repet, inacceptabilă.

– Poate euroregiunea va da un exemplu pozitiv...

– Nu știu în ce măsură... Eu le-am și spus unor colegi de-ai dv.: dacă la un congres al UDMR cineva și-ar începe discursul în limba română, nu știu ce s-ar întâmpla... chiar și premierul României s-a adresat ungereste Congresului UDMR.

Petru Cîmpian

The Washington Post

Președintele României a publicat un articol în Washington Post

Ilescu despre criza din Irak

În decembrie 1989, Bucureștiul era un loc de primanță. Întinericul domnea asupra României. Oamenii sufereau din cauza lipsei de alimente, căldură și electricitate, determinată de politica de raționalizare impusă de regimul totalitar al lui Nicolae Ceaușescu pentru a finanța datoria externă și proiectele sale megalomane de construcții. Presa liberă era amuțită. Nu exista libertate, doar frică, precum și represiune, izolarea internațională și un cult, larg răspândit, al personalității.

Vocile disidente sau eforturile de edificare a unor alternative politice care ar fi putut amenința regimul Ceaușescu erau monitorizate, pedepsite și descurajate prin intermediul uneia din cele mai atotcuprinzătoare tiranii comuniste din Europa centrală și estică. Dar chiar și cele mai represive măsuri nu au putut sufoca speranțele românilor și dorul lor de libertate. Când vântul schimbării a început să sufle, în ultimele luni ale anului 1989, poporul român a ieșit în stradă la Timișoara și București și în multe alte orașe de pe tot cuprinsul țării.

Într-un val de curaj care a măturat totul din cale, setea îndelung reprimată a românilor de libertate și guvernare democratică i-a mobilizat pentru a răsturna dictatura, a-și recăștiga demnitatea și a încerca să-și facă o viață mai bună. Armatei i s-a ordonat să reprime revoluția dar a refuzat. În schimb, militarii au luat partea fraților lor ieșiți în stradă și libertatea a triumfat, deși nu fără sacrificii. Dar când poporul român a avut voiața de a se ridica ferm și unit, edificiul dictaturii s-a prăbușit în câteva ore.

După mai mult de 13 ani, România trece printr-un proces de integrare în comunitatea țărilor democratice, problematic, dar ireversibil și benefic. Libertatea nu a venit fără un preț: greutățile economice, șomajul și reducea dureroasă a posibilită-

ții românului mediu de a-și hrăni familia. Dar nimeni din România nu pune serios la îndoială opțiunea fundamentală făcută în decembrie 1989: de a trăi în democrație și libertate și de a construi o economie de piață funcțională. Sacrificiile pe care le-am făcut în tranziția de la totalitarism la democrație nu au fost zadarnice. După anii de recesiune, economia noastră a devenit stabilă din 2000, inflația a cedat substanțial și investițiile sunt în expansiune. Privatizarea, restructurarea și modernizarea economică progresează. Anul trecut, la Praga, am fost invitați să aderăm la NATO. Negociem intrarea noastră în UE, iar la summitul de la Copenhaga, din decembrie trecut, am primit apelul de a fi pregătiți de aderare la UE în 2007. Dar cel mai important este că transformarea României a restabilit respectul de sine și demnitatea națiunii noastre.

Ceaușescu, cu toată autoritatea lui represivă, nu a amenințat lumea cu arme de distrugere în masă. Nici nu și-a invadat vecinii. Dar cruzimea lui diabolică a fost suficientă pentru a-i scoate pe români în stradă. Noi nu vom uita nicicând moștenirea tiraniei lui și sacrificiile necesare pentru a o distruge. Pentru români, orice atac la adresa libertății în Europa, Statele Unite și pe tot cuprinsul lumii este inacceptabil.

România susține toate rezoluțiile ONU care fac apel la dezarmarea Irakului, rezoluții pe care guvernul irakian s-a decis până acum să le ignore. În calitate de membru al

ONU, Irakul are obligația de a respecta rezoluțiile Consiliului de Securitate. Nerespectarea lor are consecințe grave, inclusiv recurgerea la forță.

Românii, care au trecut, ca toți europenii, prin două teribile războaie mondiale, continuă să prefere soluțiile diplomatice pașnice. Dar ei înțeleg totodată necesitatea unei acțiuni a comunității internaționale împotriva amenințării armelor de distrugere în masă, reprezentată de regimul care periclitează pacea și stabilitatea internațională. Cum spunea președintele Bush la București, noi "știm diferența dintre bine și rău pentru că am văzut fața răului".

România are relații bune cu țările arabe și cu Israelul. Noi avem un profund respect pentru moștenirea culturală și identitatea și credința religioasă a popoarelor dintre Tigru și Eufrat. Poporul irakian este educat și talentat și are un potențial nelimitat care poate fi eliberat dacă are șansa de a trăi în libertate. România a avut multe proiecte economice și mii de ingineri, specialiști și muncitori în Irak, înainte de războiul din Golful Persic. Mii de irakieni și-au făcut studiile în România. Mulți dintre ei au fost, împreună cu noi, martorii renașterii democratice a României și au decis să rămână, să trăiască în țara noastră.

Unele dictaturi se degradează de-a lungul deceniilor, unele se prăbușesc în câteva luni. Dar unele dictaturi se dezintegrează în câteva ore, când oamenii sunt conștienți de dreptul lor de a trăi în libertate și doresc să-și facă vocile auzite. Acest lucru a fost demonstrat de istoria recentă a României. Noi suntem convinși că, în condițiile sale specifice, pentru poporul irakian se poate produce o reintegrare rapidă în comunitatea națiunilor democratice și iubitoare de pace.

(Autorul este președintele României.)

Traducerea: Adriana Buzoianu
(Articolul a apărut în Washington Post, la 17 martie 2003.)

Nimic sigur în legătură cu vizita lui Ion Iliescu la Giula

Cotidianul „Békés Megyei Hírlap” din 11 martie 2003 anunță că „În toamnă în orașul balnear este așteptat președintele Ion Iliescu”. Săptămânalul giulan „Gyulai Hírlap” (14 martie 2003), tot pe prima pagină, ne aduce la cunoștință, chiar în titlu, că „Președintele de stat român va efectua în toamnă o vizită la Giula”. Revista orașenească, în cadrul articolului de fond descrie planul fondării unei noi biblioteci române, iar președintele Ion Iliescu îi atribuie sarcina de a aduce un stoc de mai multe mii de volume și a unui mobilier complet. Ziarul județean ne anunță chiar în textul introductiv al articolului din prima pagină că „La sfârșitul lui septembrie sau la începutul lunii octombrie, președintele statului român Ion Iliescu va efectua o vizită la Giula. Președintele Iliescu va sosi într-o vizită oficială, fiind invitat și de Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria.” Aceste scrieri au apărut în urma vizitei la Giula a ambasadorului României de la Budapesta, Călin Fabian, dar nici una dintre publicații nu precizează sursele exacte. Deși toată presa județeană era prezentă, revista noastră nu a primit invitație la nici o fază a vizitei Excelenței Sale Călin Fabian. Despre întreținerea în

oraș a Domniei Sale aflând doar atunci când era la primărie, colega noastră a avut ocazia să facă un scurt interviu cu diplomatul român doar la Liceul românesc. Necunoscând tema discuțiilor de până atunci, în numărul din săptămâna trecută nu l-am întrebat pe domnul ambasador despre posibilitatea vizitei a președintelui Iliescu la Giula. Aflând despre aceasta numai din presa maghiară, care nu precizează sursa, am sunat la secretariatul personal al președintelui Ion Iliescu pentru a verifica informația. Acolo ne-au informat că domnul Ion Iliescu, într-adevăr a primit o invitație oficială din partea președintelui maghiar Mádl Ferenc. Însă vizita la Giula încă nu este introdusă în programul președintelui din simplul motiv că încă nu există un program fixat pentru toamnă. „Acesta depinde, în primul rând, de situația diplomatică internațională, care în pragul unui război în Golf, se poate schimba de pe o zi pe alta și ar fi o iresponsabilitate să vorbim în martie despre o vizită din toamnă. Singurul fapt just este că președintele Mádl l-a invitat pe omologul său din România, dar data încă nu este fixată.” – ne-a informat secretariatul președintelui Ion Iliescu.

Ștefan Crâsta

Societatea majoritară pretinde dreptul de vot la alegerile minoritare

Fundația publică de comparare a cercetărilor europene despre minorități, cu sediul la Budapesta, a publicat recent rezultatul sondajului de opinie al Institutului Median. Sondajul a fost realizat în luna noiembrie 2002, în urma alegerilor locale a autogovernărilor minorităților, cercetarea fiind considerată reprezentativă pentru întreaga țară. Din acest sondaj a reieșit că 44% a locuitorilor Ungariei sprijină ca minoritățile să primească mandat direct în Parlament, totodată 34% nu ar fi de acord cu acest procedeu. Marea majoritate a țării, 90% a auzit despre existența autogovernărilor minoritare, iar 58% a celor

întrebați nu sprijină ideea, ca oricine, deci nu numai minoritarii, să poată candida la alegerile autogovernărilor minorităților. În același context, s-a putut constata că majoritatea celor chestionați pretinde să-și poată exprima votul la alegerile autogovernărilor minorităților. Este grăitor că majoritatea decisivă, 88% dintre cei întrebați, consideră apărarea drepturilor ca sarcină principală a autogovernărilor minorităților. Pomenirea activităților culturale, ca sarcină importantă a reprezentanților naționalităților, nu a putut fi apreciată prin sondajul despre autogovernările minorităților din Ungaria.

-an-

Evangelhia este vestea cea bună și în vreme de război

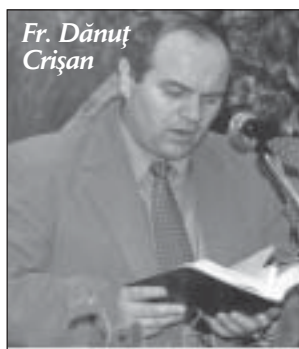
Umanitatea zilelor noastre, a acestui început de secol, beneficiază de mijloace de informare fără precedent în istorie. Spre regretul nostru însă, dintre veștile care ne parvin aproape zilnic, foarte multe sunt vești rele. Armate care se pregătesc de război, atacuri teroriste, crime oribile care se fac și parcă nu pot fi oprite cu toate măsurile de precauție care se iau. Toate aceste lucruri fac din noi niște oameni cărora le este frică de ziua de mâine și care aduc atâta nesiguranță în viața oamenilor. Parcă în contradicție cu această stare de lucruri, Evangelhia vine să aducă liniște în sufletele noastre, să ne facă mai buni, mai onești, mai umani.

Grupul Sion din Arad

La începutul primului secol, Domnul Isus le spunea ucenicilor: „Duceți-vă în toată lumea și propovăduiți Evangelhia la orice făptură.”

Responsabilitatea Bisericii

Fr. Dănuț
Crișan

lui Dumnezeu nu este numai una statică, ci și una misionară, când cei din Biserică se duc, conform scripturilor, cu acest mesaj al Evangelhiei care vine ca balsam de alinare pentru suflete inundate de atâtea vești rele ale oamenilor.

O astfel de lucrare misionară a avut loc și în adunarea noastră, Biserica Pen-

ticostală „Betel” din Micherechi, când frați păstori din România, alături de frați cântăreți, au adus mesajul Evangelhiei pentru sutele de ascultători care au venit seară

Fr. Nicu
Stoia

de seară, de joi – 13 martie, până duminică – 16 martie, să asculte mesajul Scripturii. Joi seara fratele păstor Dănuț Crișan din Biserica Penticostală „Betania” din Arad a avut un mesaj din pilda binecunoscută a sărului Lazăr și bogatul. Grupul de Închinare „Sion” a dat slavă Domnului prin cântări.

Vineri seara fratele păstor

Grupul de copii al Bisericii „Betel”

Fr. Florian
Blaga

Nicu Stoia din Biserica Penticostală „Smirna” din Timișoara a vorbit despre suferințele Domnului Isus și minunile de la cruce. Frații Daniel Vid (Peștera) și Daniel Macarie (Ineu de Arad) au cântat cântările Domnului.

Sâmbătă seara fratele Florian Blaga păstor din filiala de Oradea a avut un mesaj inspirat din psalmul 15., iar frații D. Vid și D. Macarie împreună cu grupul de copii al bisericii noastre și grupul bărbătesc au laudat pe Domnul.

Duminică seara fratele David Mărgăian, din Agrișul Mare a adus în fața bisericii mesajul din pilda semănătorului vorbind despre cele patru feluri de pământ unde cade sămânța. Serviciul de laudă și închinare pe parcursul celor patru seri a mai fost susținut și de alți frați și surori care au laudat pe Domnul (fratele Dorin Comariță, Oradea, grupul de tineri al bisericii noastre).

Avem convingerea că lucrarea de evangelizare este benefică atât bisericii, cât și tuturor consătenilor noștri care au venit să asculte cuvântul Domnului.

Le mulțumim din suflet că au acceptat invitația noastră.

Viorel Bogdan, diacon
Foto: Aurel Papp

Fr. David
Mărgăian

Dragostea lui Cristos înseninează sufletele

Spre marea bucurie a credincioșilor, Biserica Baptistă Română din Micherechi, la 16 martie, a avut ca musafir pe fratele pastor Ioan Cotrău din Tulca. Fratele Cotrău, cu câțiva ani în urmă, a vizitat des bap-

aduce bucurie și ușurare. Domnul Isus Își arată dragostea Sa personală și extinsă pentru oricine. Dumnezeu ne cheamă și pe noi, să avem astfel de dragoste, dragoste chiar și față de dușmanii noștri.

Fr. Ioan Cotrău

din Micherechi, iar duminică trecută, după șapte ani de pauză, fratele s-a aflat din nou în mijlocul miche-rechenilor.

După o scurtă discuție cu pastorul, am aflat că în prezent fratele păstorește Biserica Baptistă din Gurbediu, biserică cu 160 de membri, și cu ajutorul Domnului în toamna acestui an vor inaugura noul lor lăcaș de închinare.

Deci, în această duminică, atât înainte de masă, cât și după-masă, fratele Cotrău a vestit Cuvântul lui Dumnezeu, atrăgând atenția fraților și surorilor la unicul adevăr, adevăr ce prezintă și reprezintă Sfânta Scriptură, Scriptura insuflată de Dumnezeu.

Pentru întărirea credinței cititorilor noștri, redăm câteva gânduri de îmbărbătare din predica de după-masă a fratelui, cu titlul „Biserica care înseninează”. Textul biblic a fost citit din Ioan 11:1-11, adică întâmplarea „Învierea lui Lazăr”.

„Îl vedem pe Isus Cristos în activitatea Sa care a adus deseori înseninare în viața oamenilor care au trăit printre „nori îngrozitori”. Norul greu al întristării Isus îl dă la o parte prin învierea lui Lazăr. Și noi, în viața personală, în familie, în biserică sau în societate, adesea trecem prin perioade grele. Însă Domnul Isus, ca bun păstor, vine prin căile Lui și ne

lată câteva adevăruri legate de dragostea care înseninează:

a) *Dragostea aude* – Domnul Isus a auzit strigătul omenirii și i-a venit în ajutor prin moartea Sa. Dar oare suntem noi conștienți de aceasta? Dacă-L iubim pe Dumnezeu, suntem gata să auzim și noi nevoile altora de lângă noi.

b) *Dragostea așteaptă* – Dumnezeu știe timpul potrivit pentru orice. El așteaptă să răspundă la rugăciunile noastre, pentru că dorește să ne dea o binecuvântare mai mare. Dumnezeu ar putea face și acum judecata, dar așteaptă ca oamenii să se întoarcă la mântuire.

c) *Dragostea riscă* – Noi cât riscăm pentru Domnul?

d) *Dragostea mângâie* – În vremurile noastre avem mare nevoie de mângâiere.

e) *Dragostea plânge* – „Isus plângea” (versetul 35).

f) *Dragostea slujește* – Domnul Isus slujește ca mijlocitor la Tatăl. Noi nu putem învia morții, dar putem sluji și ajuta pe alții.

Să-L lăsăm pe Isus Cristos să aibă grijă de noi, ca prin Duhul lui Cel Sfânt să aducă soare, un nou început în viața noastră. Isus a venit să trezească ceva în noi, să ne ferească, să ne întărească în credință. Fie ca dragostea să fie în viața noastră și să trăim în dragostea Domnului nostru Isus Cristos.”

R. P.

Monahi români și maghiari printre tinerii noștri

Cum văd călugării tineretului de azi? De ce devine cineva călugăr? Cum se desfășoară o zi la mănăstire? Acestea au fost principalele întrebări ale elevilor Școlii Generale și Liceului Românesc din Giula, când s-au întâlnit în după-masa zilei de 27 februarie cu patru călugări benedictini de la Bakonybél și cu călugări ortodocși de la mănăstirea noastră din Săcal și Episcopia ortodoxă din Giula. Monahii din Bakonybél au de mai mulți ani relații cu Episcopia noastră, astfel după o vizită din toamna a monahilor ortodocși la ei, în ultima săptămână din februarie, călugării benedictini, conduși de părintele egumen *Dominic*, au poposit cinci zile la Mănăstirea cu hramul Adormirea Maicii Domnului din Săcal.

În a doua parte a șederii lor la Săcal, joia, cei patru călugări benedictini de la Bakonybél – părintele egumen *Dominic* și părinții *Anselm*, *Adalbert* și *Isac* –, împreună cu părinții de la Săcal – părintele stareț *Siluan* și părinții *Sofronie* și *Spiridon* – au sosit și la Giula. După o primire la Epis-

omul, pe care, dacă îl cunoști bine, dacă te cunoști pe tine însuși, vei înțelege și lumea care te înconjoară. În cadrul întâlnirii s-a mai discutat despre importanța relației triumfiulare familie-școală-biserică, care în zilele noastre este poate mai necesară decât oricând. (Despre dialogul dintre ele-

copie, împreună cu Prea Sfințitul Episcop *Sofronie* au vizitat școala românească din oraș. Acolo au fost așteptați deja de vreo sută de elevi și profesorii lor. După cuvântul de salut al directorului *Maria Gurzău Czeglédi*, Părintele Episcop a prezentat tinerilor oaspeții de la Bakonybél și istoria acestei mănăstiri de aproape o mie de ani, subliniind că și această colaborare este o dovadă vie a unității tuturor creștinilor. Părintele *Dominic* a arătat că în cel de-al III-lea mileniu oamenii stau în fața unor provocări, pe care ei nu le pot depăși singuri, fie ei români sau maghiari, numai cu ajutorul lui Iisus Hristos. Le-a mai vorbit copiilor români despre colaborările lor cu familiile și cu tinerii din Bakonybél, despre excursiile comune și despre acel microcosmos care este

vii noștri și călugării ortodocși și benedictini vom mai scrie în numărul următor.)

– Pentru mica noastră mănăstire, vizita fraților de la Bakonybél a însemnat o întărire a legăturilor dintre noi, o cunoaștere mai bună și bucuria de a afla că și călugării catolici trec prin aceleași experiențe în viața lor călugărească – ne-a informat părintele *Siluan*, starețul Mănăstirii Ortodoxe din Săcal. – Sunt foarte multe lucruri care ne leagă pe unii de ceilalți. În primul rând faptul că toți avem aceleași făgăduințe de împlinit, aceleași rânduieli. Putem să ne împărtășim din această experiență unii celorlalți. Dincolo de slujbele pe care fiecare le avem deosebite, am găsit în ei niște oameni cu care te poți înțelege, care

trec și ei prin aceleași experiențe.

– Cum s-a desfășurat vizita călugărilor benedictini la Săcal? Cum v-ați înțeles unii cu alții, ei fiind unguri, iar dumneavoastră români?

– Limba comună aș putea spune că a fost limba înțelegerii. Dar, unul dintre părinții noștri, părintele *Sofronie*, este vorbitor de limbă maghiară, el fiind traducătorul între noi. În plus față de aceasta, ne-am putut înțelege fie în limba franceză, fie în limba engleză, limbi vorbite într-o măsură satisfăcătoare și de unii și de alții.

– Poate va fi ciudată între-

barea următoare. Despre ce discută călugării ortodocși când se întâlnesc, de exemplu, cu călugări benedictini?

– În primul rând, încearcă să afle unii despre ceilalți care este modul lor de viață, ce probleme au de depășit... Dar, pentru că atât mănăstirea de la Bakonybél, cât și cea de la Săcal sunt în mijlocul lumii, trăiesc într-o parohie, bineînțeles că ne întâlnim foarte des cu oamenii. Atât dânsii, la Bakonybél, cât și noi, suntem preocupați cum se realizează această comunicare între noi și credincioși. Am constatat că avem și probleme asemănătoare, adică nici

acolo tinerii nu sunt prea activi în viața bisericească.

– Știm că oamenii din Săcal s-au învățat deja cu cei trei călugări ortodocși. Dar cum au primit acum că „s-au îmbogățit” cu încă patru călugări în această săptămână? Ce fel de programe au cuprins aceste zile?

– Programul i-a cuprins în mod direct pe oameni. În cursul acestor zile am fost primiți la primărie, apoi am vizitat clubul pensionarilor și școala generală. Vizita călugărilor de la Bakonybél se va încheia cu participarea comună la o slujbă arhierască, oficiată în biserică din Săcal. Eva Iova

Călugări români și maghiari în biserica ortodoxă din Săcal

Drumul spre limba română trece prin Seghedin

În ultimii ani, la ușa catedrei de română din Seghedin bat tot mai mulți tineri doritori de a învăța limba română. Cum catedra, practic, nu are nici atribuții oficiale, nici programă specială, nici fonduri pentru predarea limbii române ca limbă străină, rămâne la decizia fiecărui profesor, dacă dorește ca, în timpul său liber, să se ocupe de acești studenți (de obicei, de la diferitele secții ale Universității). Aceștia, în cele mai multe cazuri, dau dovadă de o seriozitate și de un interes care mângâie orgoliul personal al oricărui dascăl, dar mai ales al celor de limba română.

Tot așa, pe la mijlocul lunii februarie, a ajuns la catedra de română și Marco Colombo, student al Universității din Milano, aflat la Seghedin în primul rând pentru a studia limba maghiară. Marco vorbește atât de bine românește, încât, din „chestionarul” asupra țelurilor sale „lingvistice”, am putut încropi un adevărat interviu:

● *Cum de ai decis să înveți unguere?*

– M-am născut la Magenta, în apropierea orașului Milano, și m-am hotărât să-mi continui studiile filologice la universitatea din acest oraș. Aș fi dorit să fac

cunoștință cu limba și literatura unor popoare din Europa Orientală. Nu am vrut să studiez limbile „la modă” (de altfel, cunosc engleza, franceza, spaniola), dar la Milano am avut numai posibilități limitate în ceea ce privește învățarea altor limbi europene, mai puțin cunoscute. Am ales maghiara și rusa. Despre limba maghiară, pe care, de acum, o studiez deja de patru ani, știu doar lucruri generale. La Milano, catedra de maghiară nu o duce prea bine. Sunt studenți puțini (maximum 1-2 în fiecare an) și, mai mulți ani, catedra a avut un singur cadru didactic. Ca în multe locuri, învățământul superior, chiar și cel filologic, tinde să devină „o industrie” al cărei cuvânt cheie este „rentabilitate”. Dacă cineva se decide să învețe o limbă mai puțin cunoscută, nivelul pe care îl pretinde această societate modernă este acela de a fi un bun interpret, capabil să facă traduceri simultane la întâlnirile de afaceri. Eu aș dori să depășesc acest nivel, căci mă interesează fenomenul cultural, în special literatura, poezia. Iar pentru înțelegerea și traducerea operelor literare în limba mea maternă, în italiană, e necesar să cunosc mult mai mult

decât lexicul suficient în purtarea tratativelor între două fabrici...

● *Dacă la Milano ai studiat maghiara și rusa, cum de vorbești așa bine românește?*

– În anul 2000, am venit pentru o lună la Debrețin, cu o bursă din partea Ministerului Învățământului ungar. Aici, la cursurile de limbă maghiară, erau și studenți din București. M-am împrietenit cu ei, apoi și cu alți „româniști”, italieni care sunt pasionați de limba și cultura românească. Întors la Milano, am urmat în particular cursuri de română cu doamna profesoară *Valentina Negrișcu*. În zece luni, mi-am însușit limba română la acest nivel. În prezent, mă aflu la Seghedin (în italiană, numele acestui oraș este *Seghedino*!) pe cont propriu. Din păcate, orele de limbă maghiară de la Universitate sunt atât de scumpe, încât nu-mi pot permite să plătesc prea multe. Nici modul de predare nu mi se pare totdeauna satisfăcător. M-am bucurat, în schimb, când am aflat de posibilitatea de a aprofunda limba și literatura română. Îmi place mult poezia modernă, mai ales Marin Sorescu, Lucian Blaga. Limba maghiară este ciudată și interesantă pentru mine, care sunt italian. Însă cultura, literatura, tradițiile românești mă fascinează mai mult decât cele maghiare. Îmi doresc să devin un bun traducător de literatură, chiar dacă acest lucru pare aproape inutil în lumea modernă...

● *Există vreun motiv care explică atracția pe care o exercită asupra ta lumea est-europeană?*

– Nu știu... Poate! Bunul meu din partea mamei, în timpul războiului, a dezerat din armata Italiei fasciste și s-a refugiat spre est. A fost prins de oamenii lui Tito și, până la sfârșitul războiului, a rămas prizonier într-un lagăr sârbesc. Mi-a povestit mult despre acei ani. Cred că e posibil să caut explicațiile și urmele acelor amintiri!

Considerând interesul lui Marco față de limba și cultura română drept o interesantă pildă didactică, a consemnat: **Mihaela Bucin**

Din lumea muzicii ușoare

Alexandru Andrieș

Alexandru Andrieș s-a lansat la Club A, în 1974. Subțirel și firav, cu privirea ascunsă de o pereche de ochelari fumurii, bănuia cluburile de unul singur, nedespărțit de chitara sa. Nu făcea parte din

este și un bun pianist, cu serioase studii de muzică) și în '79 cântă la Festivalul de la Brașov. Descoperit și cumințit de Electrecord atât cât se putea, Andrieș scoate din 1984 încoace șase albume LP. Al

nici o gașcă de folk. Cu o voce mai degrabă formată pentru a exprima cu claritate un mesaj, își spunea textele cu un zâmbet de copil timid și cuminte. Dar textele contrastau puternic cu interpretul. Erau adevărate manifeste incendiare. Altele erau simple crâmpene de viață sau de gând, tratate cu ironie sau căldură; sau simple jocuri de cuvinte, cu cheie sau nu, spuse cu știința pauzei și a căderii cuvântului cel mai puțin așteptat.

Aceste cântece nu „mergeau” pentru Sala Palatului, cenacluri, Radio și TV. Și nici măcar pentru „Primăvara baladelor”. Erau cu adevărat cântece underground. Dar A.A. era cunoscut și iubit, imposibil de copiat, greu de încadrat (folk, pop, blues sau pur și simplu Andrieș). Casetele înregistrate de fani prin cluburi se copiau și circulau prin țară, la schimb sau cadou. Cu timpul, iubitorii de jazz îl primesc între ei (Andrieș

șaptelea apare în '90, cu explicativul titlu „Interzis”. Apoi, în zece ani, își adaugă la discografie încă 26 de titluri.

În 2002, Alexandru Andrieș a realizat albumul „Vreme rea” (după titlul unei piese, pe CD, casetă și 300 de vinil LP, pentru colecționari). O bijuterie muzicală, cu același Andrieș, însoțit de data asta de un grup de elită, din care fac parte *Mircea Tiberian* (pian), *Eugen Tegu* (bas) și *Tudy Zaharescu* (baterie). Alți mari instrumentiști ai jazz-ului au colaborat la realizarea acestui album. Înregistrarea s-a făcut în studioul B'inișor, al regretatului Valeriu Sterian, care a semnat și înregistrarea sunetului, de o excelentă acuratețe.

Fără multă vâlvă și fără sponsori, pentru a-și respecta o totală libertate în ceea ce cântă, Alexandru Andrieș își continuă și munca de cadru didactic la Institutul de Arhitectură, precum și pe aceea de arhitect practicant.

Posibilități de sprijin pentru programele de tineret

Ministerul Tineretului și Sportului a publicat în săptămâna trecută o listă bogată a concursurilor pe anul 2003, în vederea subvenționării diferitelor programe legate de viața tineretului. Aceste concursuri pot veni în ajutorul asociațiilor civile de tineret, cât și autogovernărilor, consiliilor locale, dat fiind varietatea lor tematică. Pe această cale se acordă subvenție atât pentru organizarea unor programe concrete, cât și pentru acoperirea unor cheltuieli de funcționare, de îmbunătățire a condițiilor de muncă al asociațiilor de tineret. S-a publicat concurs, printre altele, pentru scoaterea ziarelor,

revistelor locale, cât și pentru redactarea și publicarea paginilor pe internet, precum și pentru realizarea emisiunilor magazin la radio și tv despre tineret sau pentru subvenționarea taberelor de tineret din țară și în afara Ungariei. Concursurile vor trebui înaintate la diferite date, primele până pe **28 martie 2003**, altele în lunile aprilie, mai sau iunie. Informații detaliate despre aceste concursuri găsiți la adresa www.gysm.hu, precum la telefonul 06-40/444-555 al Ministerului Tineretului și Sportului din Budapesta. Cu informații suplimentare vă stă la dispoziție și Redacția *Foii românești*.

-fr-

Concursuri distractive despre România la școala din Bedeu

În zilele de 19 și 20 martie 2003, școala noastră bilingvă a organizat un concurs tradițional: „Cine știe mai mult despre România?”, organizat pe două categorii, pentru elevii din clasele inferioare și pentru cei din cursul superior.

În prima zi, deci, la 19 martie s-a desfășurat concursul pentru clasele 1-4. Elevii au fost pregătiți de învățătoarele *Otilia Tóth* și *Maria Jurca*. Într-un cadru

festiv, în prezența primarului *Eszenyi Antal* și a celorlalte cadre didactice, școlarii cei mici și-au dovedit cunoștințele din câteva teme învățate, de exemplu anotimpuri, sărbători calendaristice, cultură și civilizație românească. Elevii au fost tare emoționați. Ei au lucrat în patru grupe și au dovedit o bună pregătire. După întrecere, s-au bucurat foarte mult când au primit cadouri și dulciuri.

Premiul I în această categorie l-a primit *Estera Sárközi*, din clasa a 4-a.

În ziua următoare, la 20 martie a fost organizat concursul din istoria românilor pentru clasele din ciclul superior. Printre teme au figurat întrebări cu privire la strămoșii românilor, despre Decebal, regele dacilor, despre marii domnitori din Moldova și Țara Românească, despre înfăptuirea Unirii Principatelor, despre autorul poeziei „Hora Unirei”. La întrebări, elevii au răspuns în parte oral, în parte și în scris.

În tematica cultură și civilizație românească s-au pus întrebări privitoare la sărbători locale, îmbrăcăminte tradițională, mâncăruri specifice din Bedeu, mobilierul din casa țărănească și altele. Un al treilea cerc tematic a fost legat de geografia României, când trebuiau recunoscute pe hartă anumite localități,

râuri, munți. Și la acest concurs am lucrat pe grupe mixte, iar pe locul I s-a clasat grupa condusă de mine, *Sofia Jurca*. Și de această dată am primit cu toții premii, cadouri și dulciuri.

Pentru noi, elevii, acest concurs a fost de neuitat, fiindcă am învățat mult, și pentru că ne-am și distrat. De la doamna directoare *Elena Silaghi* am primit mult ajutor: material didactic și

documentar, din care ne-am putut pregăti.

În timpul întrecerii, atmosfera a fost plăcută, ne-am simțit bine și ne-am bucurat că ne-am îmbogățit cunoștințele. Sper că și în anul viitor se va organiza acest concurs. Dar eu atunci nu voi mai fi printre ei, căci, sper, atunci voi fi deja elevă la Liceul „N. Bălcescu” din Giula.

Sofia Jurca, clasa a 8-a

Odată, demult, la o margine de pădure, trăiau trei purceluși. Erau frați și se numeau astfel: Purcelușul-Fluieraș, cel mare, Purcelușul-Lăutar, cel mijlociu, și Purcelușul-Practic, cel mic. Fratelui mare și celui mijlociu nu le plăcea altceva,

CEI TREI PURCELUȘI

Dacă alegi drumul cel mai ușor, adesea lucrurile se complică

un lucru foarte frumos și plăcut, spunea el, dar nu trebuie să uităm că lupul cel rău pândește pe aproape. Când veni vorba să își înal-

duri și se duse să le facă o vizită celor trei frați.

– Purcelușule mic și scump, se rugă lupul, lasă-mă să intru în căsuța ta!

– Nici prin gând nu-mi trece, zise Purcelușul-Fluieraș.

– Atunci, o să pufăi până când îți dăram casa! zise lupul, și suflă.

Nu suflă mult, fiindcă paiele se desprinseseră imediat din casa Purcelușului-Fluieraș, care alergă la casa de lemn a fratelui său.

– Purcelușilor mici și scumpi, se rugă lupul, lăsați-mă să intru în căsuță!

– Mai pune-ți pofta în cui, lupule, strigară cei doi purceluși.

Lupul suflă, ceva mai mult de data asta, și lemnele se desprinseseră și ele. Cei doi purceluși fugiră la casa de cărămidă a fratelui lor.

– Purcelușilor mici și

scumpi, se rugă lupul, lăsați-mă să intru în căsuța voastră!

– Când ți-oi vedea ceața, lupule! strigară cei trei.

Lupul suflă iar, dar... ni-

mic! Mai suflă o dată... nimic! Și oricât își umflă obraji, nu reuși să dărâme căsuța!

Dar nu se dădu bătut cu una, cu două. Se urcă pe acoperiș, cu gândul să coboare pe horn. Purcelușii îl așteptară cu o oală plină cu apă clocotită, în care – pleoșc! – căzu lupul când coborî pe horn!

– Auuuuu! țipă lupul, ieșind afară tot pe hornul pe care intrase, și o zbughi în pădure, unde i se pierdu urma pentru totdeauna!

Dar, chiar de a doua zi, pentru a fi la adăpost, Purcelușul-Fluieraș și Purcelușul-Lăutar își construiră și ei case solide din cărămidă, ca cea a frățiorului lor!

decât să cânte și să danseze toată ziua. Cel mic era, după cum arăta și numele, foarte practic.

– Să cânti și să dansezi e

te căsuțe, cei doi frați mai mari, leneși nevoie mare, își făcuseră case din paie și din lemn, fiindcă era mai ușor. Se prăpădeau de râs când îl vedeau pe fratele mai mic asudând din greu la construcția unei case solide, numai din cărămidă arsă.

– Nu se știe niciodată, spunea cel mic. Dacă vine lupul cel rău, ce ne facem?

– Ha, Ha! râdeau cei doi, cântând și dansând. Cui i-e frică de lupul cel mare și rău? Lupul află de cei trei purceluși. Nu stătu pe gân-

O revistă arădeană

În aceste zile a apărut la Arad primul număr (comasat, 1, 2, 3) al prestigioasei reviste culturale îngrijite de redactorul-șef poetul *Vasile Dan*. Ajuns la anul XIV, revista și-a păstrat prospețimea, varietatea tematică și nivelul în conținut. Conform structurii sale, revista oferă eseuri, traduceri, studii sociologice, interviuri cu personalități de seamă din viața culturală a zonei. Și ca o tradiție valoroasă – poate nu în mod întâmplător, dat fiind că din colecți-

vul redacțional face parte și artistul plastic *Onisim Colta* – fiecare număr conține și câteva pagini de „album”, în care sunt prezentate personalități și creații remarcabile din domeniul artelor plastice. Numărul în discuție, precum și pagina de titlu, prezintă creații ale pictorului clujean *Teodor Botiș*, cunoscut și publicului giulan, în urma unei reprezentative expoziții din Sala „Dürer”.

Numărul în discuție mai face referire și la o altă expoziție. În editorialul său, redactorul-șef atrage atenția asupra unei expoziții din sala „Clio” din Arad, cu titlul neobișnuit „*Bărăgan 1951-1956. O deportare în vremuri de pace*”. Acest capitol istoric cutremurător este amenințat cu uitarea. Acum editorialul scutură praful de pe pleoapele și amintirile contemporanilor, atrăgând atenția la „O expoziție ce ne tulbură somnul”.

„Cei ce dorm și cei ce se trezesc”

O elegantă carte ne-a fost dăruită de *Ilia Mihály*, vechi colaborator și abonat al „*Foii românești*”. Ca un temeinic cunoscător al literaturii maghiare și devotat cercetător al literaturii române, distinsul cititor din Seghedin ne-a trimis frumoasa culegere „*Akik alusznak és akik fölébrednek*”, o antologie de nuvele ale unor scriitori maghiari despre români. Pe copertă, celebra reproducție a tabloului „*Țărani sălișteni mergând spre târg*” de *Barabás Miklós*. Dar mai presus de titlu și copertă – conținutul cărții: pagini nemuritoare din *Ady* și *Jókai*, *Kosztolányi* și *Tamási*, *Mikszáth* și *Bródy*. În acest fel, antologia oferă nu numai nestemate ale literaturii maghiare, ci și descripții nemuritoare care fac referință la caracterul românesc, la sufletul țaranului român, la erudiția intelectualului sau la rafinamentul poli-

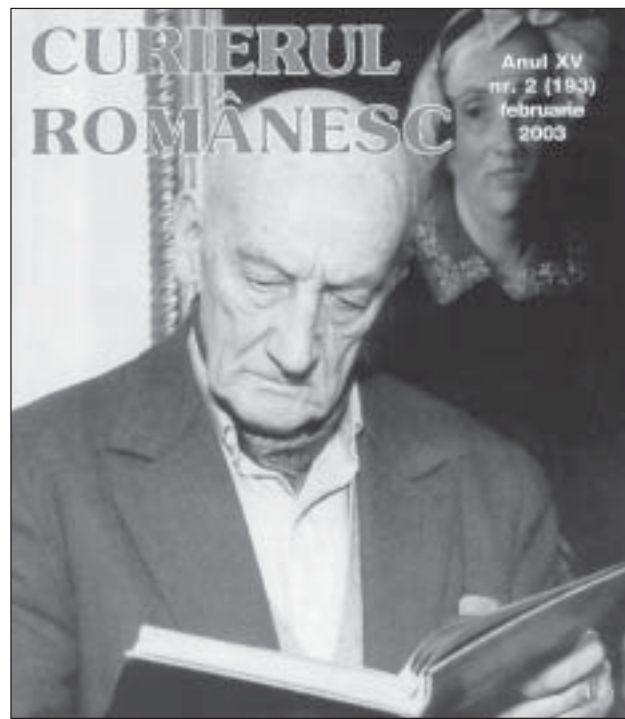
cianului. Dar toate fără ostentație și fără aversiune, ci cu sensibilitate artistică și compasiune. Este o carte care stabilește repere noi și care, tocmai în acest sens, este de mare actualitate.

Antologia întocmită de *Körössi P. József* a apărut la Editura NORAN, cu sprijinul Ministerului Patrimoniului Cultural Național.

„Curierul” conturează portretul liderului minoritar

Așa cum cititorul revistei editate de Fundația Culturală Română s-a obișnuit deja, numărul din februarie aduce aceeași varietate tematică, informând despre viața românilor de pretutindeni. În această ordine de idei, mai multe scrieri se ocupă de români din Occident care trăiesc cu dorul de patrie, dar care și fac mult și multe pentru aceasta: fie că inițiază serbări închinare regelui Traian, fie că realizează colecții etnografice sau traduceri literare. Un capitol aparte îl înseamnă paginile consacrate familiei regale, de astă dată și prin prezentarea unei cărți „*Între datorie și pariune*”, chiar semnată de Carol al II-lea.

Cu privire la românii din afara granițelor, reportajul „*Vlahii la capătul Golgotei?*” descrie un festival folcloric din satul Torac, din Banatul sârbesc, la care au participat și „*vlahi din Timoc*”. Din punctul nostru de vedere, scrierea „*Riscurile meseriei*” și drama liderului minoritar s-ar părea de cea mai mare actualitate, dacă ținem cont că autorul *Ilie Traian* face o trecere în revistă a „*fizionomie*” liderului din cele mai importante zone și țări din jurul României. Deși aprecierile par severe, uneori ele devenind chiar acuzații, autorul dovedește, paradoxal, înțelegere și toleranță, încercând să explice resorturile speciale care determină atitudinea acestor funcționari în slujba obștei lor. Iar în această ordine de idei, tabloul privind-i pe românii din Ungaria nu este defel măgulitor. „*La toate întâlnirile organizate în țară și la care au fost convocați reprezentanți ai tuturor comunităților din jur, în timp ce majoritatea celorlalți: din Basarabia, Bucovina, Bulgaria, Transcarpatia, Iugoslavia – își formulau nevoile, necazurile, participau la debateri, căutau soluții – de regulă liderii din Ungaria nu spuneau nimic. Petrecându-și timpul aproape exclusiv între ei, vorbeau ungurește (românește, dacă erau antrenați) și așteptau să se termine totul și să se întoarcă acasă. Asta în timp ce – lucru bine știut – ritmul deznaționalizării românilor din Ungaria este mai accelerat decât al tuturor celorlalți.*”

Nu putem încheia rezumarea numărului în discuție fără a atrage atenția asupra unui amplu interviu cu istoricul *Neagu Djuvara* (portret și pe pagina de ti-

tlu), sub genericul „*Între Roma și Bizanț*”, în care distinsul istoric definește locul Europei Centrale și rolul României în evoluția civilizației europene.

Trei opere de Camil Petrescu (1894–1957)

1	2	3	4		5	6	7	8	↘
9					10				
11				12		13			
	14		15				16		
17		18				19			20
21	22		23		24		25		
26		27		28		29			
30			31		32			33	
34				35		36	37		
↙									

ORIZONTAL: 1. O dramă de idei 9. Substanță chimică 10. ... Polo, vestit călător venețian 11. Rocă – neterminată! 13. Dragoste 14. Mâncăcios 16. Ene! 18. Bărbierit 19. Timpuri sau cifre precise (inv.) 21. Is! 23. Paradis 25. Organizație teroristă în Irlanda 26. Credință primitivă (inv.) 28. Pericol 30. Stat arab 32. Ia! 33. Simbol chimic (astați) 34. Animal care trăiește în colonii în mările calde 36. Nouă unitate bănească.

VERTICAL: 1. Jărat 2. Curte, ogradă 3. Animal cu corp cilindric 4. Umezesc 5. 999 6. Da-a! 7. Astupat perfect 8. Autorul picturilor bisericești 12. Piesă din hîrtie în care se țin acte 15. Căruță 17. O comedie 20. Dramă istorică 22. Lichid din sucuri vegetale 24. Trei-i! 27. Brunroșcat, castaniu 29. Ora – s-a întors! 31. Plantă furajeră – la Micherechi „țucuran” 33. Brăzdez pământul 35. Leac – fără ac! Doi-u!

– ah –

Impresii despre Africa de Nord – pe malul Dunării

Luni, la 17 martie a avut loc în capitala ungară vernisajul expoziției „Impresii din Africa de Nord” a artistului fotograf **Stan Constantin**. Manifestarea, găzduită de Institutul Francez din Budapesta, a fost organizată de Centrul Cultural al României de la Budapesta în cadrul „Zilelor Francofoniei 2003”.

La manifestare au fost de față diplomații și ambasadorii mai multor țări francofone, inclusiv **Călin Fabian**, Ambasadorul României la Budapesta și **Dominique de Combles de Nayves**, Ambasadorul Franței în capitala Ungariei.

Primele cuvinte de salut au fost rostite de cel din urmă. Ambasadorul Franței

Francez de pe malul Dunării. Diplomatul a apreciat totodată că prin aceste fotografii se manifestă sensibilitatea, dar și naturalismul artistului. Domnul Ambasador Călin Fabian a considerat expoziția ca un document al umanismului și a accentuat prezența activă a României la manifestările francofone. Lucrările lui

a făcut o mică analiză a celor 40 de fotografii expuse de data aceasta la Institutul

Stan Constantin au fost prezentate de **Mihai Muscelanu**, profesor la

Cornel Mândruțu, de două ori premiat

Filmul intitulat „Zile frumoase” al lui **Cornel Mândruțu** a obținut Marele Premiu al Festivalului Internațional de Film din Sofia. Acest festival a fost organizat pentru a șaptea oară, dar pentru prima dată a avut și un caracter de concurs. Președintele juriului internațional format din cinci membri a fost **Thom Palmen**.

Iar ca ultimă știre am putut afla că, în cadrul festivităților închinare sărbătorii naționale din 15 Martie, printre laureați s-a aflat și **Cornel Mândruțu**. Tânărului cineast, student la Facultatea de Artă Cinematografică a fost distins cu Premiul „Balázs Béla”.

- cozma -

Tablourile lui Cohan la Ópusztaszer

Marele pictor al orașului **Giula**, **Gheorghe Cohan**, laureat al Premiului „Kossuth” a lăsat cea mai mare parte a creației sale drept moștenire orașului natal. Iar orașul i-a amenajat o galerie care-i poartă numele. Dar mulțimea tablourilor face posibilă și deschiderea unor expoziții itinerante în marile galerii ale țării. După ce anul trecut pânze ale pictorului giulan puteau fi vizionate în două

galerii din Budapesta, recent, la 14 martie a fost deschisă o nouă expoziție cu lucrările maestrului. La Ópusztaszer, în Sala Descălecării din rotonda Parcului Național Memorial, istoricul de artă **dr. Dömötör János** a vernisat vinerea trecută, la 14 martie, la ora 11, expoziția din creațiile reprezentative ale artistului, care va putea fi vizionată de toți oaspeții Parcului în întregul sezon turistic din acest an.

Academia de Arte Plastice din București, care prin trăsăturile caracteristice ale artistului a remarcat severitatea în ceea ce privește modul în care a fotografiat, dar și calitatea lucrărilor. Și **Gerard Lucon**, organizatorul expediției „Cu papucii prin deșert”, la care a luat parte și artistul, s-a adresat prin câteva cuvinte publicului. Dânsul a apreciat că momentele expediției, care a fost și o aventură, au fost eternizate de **Stan Constantin**, care le-a sesizat altfel decât ceilalți.

Dar cine este **Stan Constantin**? Artistul fotograf, care pe jumătate este ungur, pe jumătate român, s-a născut la 17 mai 1971, la București, unde trăiește și azi cu familia sa. Materialul expoziției a fost realizat pe parcursul expedițiilor umanitare din Africa de Nord. Prima expediție s-a desfășurat în lunile mai și iunie 1999, ca apoi să fie urmată de aventura din 2000. Cea din urmă, care s-a numit „Cu papucii prin deșert” a fost organizată în noiembrie și decembrie, anul trecut. Expedițiile organizate de săptămânalul Academia Cațavencu au fost conduse de **Gerard Lucon**. În cadrul acestora, **Stan Constantin** a vizitat Marocul, Mauritania, Republica Mali și Senegalul.

După momentele festive ale vernisajului, am avut posibilitatea să stau puțin de vorbă cu artistul, care prin fotografiile sale ne-a călăuzit printr-o parte din Africa.

– Cum a venit ideea să se organizeze o expediție în Africa?

– Expediția aceasta este o inițiativă a săptămânalului „Academia Cațavencu”. În patru ani, cu ocazia expedițiilor s-au donat 25 de mașini copiilor cu probleme sociale din Senegal. Deci, expediția are în primul rând

un scop umanitar. Pentru mine este o mare ocazie să fac fotografii de reportaj, și mai mult decât atât, pot contribui la donarea acestor mașini.

– Am văzut că în marea majoritate a fotografiilor apar oamenii care trăiesc acolo. De ce vă atrag în așa măsură aceste fețe?

– Așa cum a spus acum câteva mii de ani un mare gânditor, omul este măsura tuturor lucrurilor. Poate datorită acestui fapt. Ce e mai important decât omul?!

– Cu ce experiențe v-ați reîntors din Africa, cum sunt oamenii? S-au angajat ușor la fotografiere?

– Eu nu i-am fotografiat anunțându-i că îi fotografiez. Pur și simplu, sunt fo-

tografii instantanee. Oamenii sunt foarte prietenoși, foarte deschiși. Sunt plini de viață, care este experiența cea mai de seamă.

– Ați realizat fotografii alb-negru, dar și color. Care vă este tehnica preferată?

– Nu pot să spun că prefer ceva anume mai mult. Sigur că fotografia alb-negru este mai abstractă. Dar fotografiile mele color nu sunt fotografii colorate, dacă pot să spun așa. Sunt tot fotografii de reportaj, într-o cromatică fină. Deci, am încercat să fie cât mai aproape de alb-negru, dacă mă pot exprima așa, și fotografia color.

– Unde au mai fost expuse fotografiile acestea?

– Au mai fost expuse, o parte din ele, fiindcă multe sunt noi, la Institutul Francez din București, în anul 2000. O expoziție a fost în 1999, la Spitalul de Urgență din București, unde am fi putut ajunge după prima expediție cu toții, dar nu a fost așa. Au mai fost expuse la Centrul Cultural al României din Budapesta cu doi ani în urmă. La Centrul Cultural Arcuși din Covasna, în anul 2002 și în Timișoara.

Text: **Victoria Cozma**
Foto: **Aurelia Nemeș**

Bichișciaba și Giula, prezente la Expoziția de Turism din Budapesta

Expoziția Internațională de Turism „Utazás 2003” așteaptă în perioada 20-23 martie toți vizitatorii și specialiștii în domeniul turismului cu oferte pentru călătorii în țară și străinătate. Găzduit de Târgul din Budapesta, invitatul special al expoziției este Regiunea Câmpiei de Sud. Județul Bichiș este reprezentat la festivalul turistic de 38 de instituții, autogovernări, firme și întreprinderi. Expoziția Internațională de Turism a fost organizată prima dată în urmă cu 26 de ani, iar orașul **Giula** a fost reprezentat întotdeauna la acest eveniment de rang înalt. Anul acesta trei orașe din județ – **Bichiș**, **Bichișciaba** și **Giula** – sunt prezente cu un stand comun la expoziție. Oferta celor trei localități poate fi găsită pe teritoriul Hungexpo, în pavilionul B.

I. K.

Anul revoluționar 1848 în oglinda picturii românești

Barbu Ișcovescu: Avram Iancu

În Principatele Române, pictura s-a maturizat cu secole după evoluția artelor plastice din Occident. Cum aprecia istoricul de artă *Dan Zamfirescu*, „...Este o febră a ieșirii din vechile coordonate culturale, și de a crea altele, pe măsura imperativelor naționale și culturale ale veacului.” Dar factorii de cultură și civilizație ce caracterizează această epocă de dezvoltare a pătruns și s-a impus în mod diferențiat, în moduri diferite, de la un Principat la altul. Astfel, în Transilvania semnele înnoirii artistice pătrund mai devreme decât în Moldova sau Țara Românească. La începutul secolului XIX, după faze pur estetice, de revelație artistică, pictura începea să-și descopere rostul educativ. Acest caracter a fost valorificat de oamenii de cultură cu simț patriotic și spirit progresist, care pretindeau din partea artiștilor atașament, conștiință națională, patriotism. Această sarcină și-a asumat-o în primul rând scriitorul *Gheorghe Asachi*. Cărturar și animator cultural de frunte, cu multiple preocupări, după reîntoarcerea din Roma la Iași, în 1812 a început să atragă artiștii vremii spre o artă militantă. În acest sens a pus un puternic accent pe „zugrăvitura istorică în oloiu, îndem-

Barbu Ișcovescu: Nicolae Solomon

nând pictorii să creeze „tabloane istorice” cu teme educative din istoria neamului. Un scop asemănător a fost urmărit concomitent și la București de unul dintre pictorii apreciați ai vremii, Karl Wallenstein, cunoscut la vremea sa cu numele de *Carol Valștain*. El a fost primul pictor cunoscut și recunoscut prin marile tablouri istorice cum ar fi „Bătălia de la Călugăreni”, „Visul lui Mihai Viteazul” și „Jurământul lui Mihai înconjurat de boieri.

Apogeul picturii istorice cu puternice trăsături patriotice l-au însemnat cei trei pictori ai pleiadei pașoptiste *Ion Negulici* (1812–1851), *Barbu Ișcovescu* (1816–1854) și *Constantin Daniel Rosenthal* (1820–1851). Fiecare dintre ei, provenind din medii și regiuni diferite, cu constituție sufletească diferită, au avut la baza artei lor studii de pictură în Occident, la München, Paris sau Roma. Ce au avut comun a fost – și mai este și azi – că ei au reprezentat o pildă de curaj și abnegație, mergând chiar până la jertfa vieții pentru cauza revoluției de la 1848. Rosenthal și-a sfârșit zilele într-o închisoare din Budapesta, ceilalți doi au murit în exil, surghiuniți în Turcia, ca mulți alți revoluționari.

Cea mai remarcabilă personalitate rămâne C. D. Rosenthal, cel care aderează cu trup și suflet

Ion Negulici: Aga Iancu Manu

la cauza patrioților români, devenind unul dintre militanții de frunte ai mișcării pașoptiste conduse de Nicolae Bălcescu. Așa cum aprecia esteticianul *I. Frunzetti*, „C. Rosenthal rămâne un simbol permanent valabil al adevăratului revoluționar și al patriotismului.” El și-a subordonat arta intereselor majore ale mișcării revoluționare. Prin urmare, chiar și când pictează portrete, cei care pozează nu sunt aleși la întâmplare, ci oameni progresiști, legați de mișcarea căreia îi aparține și artistul: Nicolae Bălcescu, Elena Negri, Nicolae Golescu, Anica Manu. Aici se pune și o curiozitate din istoria artelor: portretul lui Petőfi Sándor este pictat înfățișând poetul revoluționar cântând la vioară. Dar renumele i-l aduce mai ales tabloul alegoric „România rupându-și cătușele pe Câmpia Libertății” și „România revoluționară” – ambele devenind pentru cultura românească imagini emblematice ale anului revoluționar.

Ion Negulici este celălalt exponent artistic al mișcării pașoptiste. Cu temeinice studii de artă, de tânăr fusese premiat la Paris pentru amplul său tablou „Întoarcerea țăranilor de la câmp”. Dar statornicia talentului se remarcă și printr-o

C. D. Rosenthal: România rupându-și cătușele pe Câmpia Libertății

seamă de portrete făcute pașoptiștilor. Celebre rămân chipurile lui Bălcescu, și Cezar Bolliac, C. A. Rosetti și pictorul-tovarăș C. D. Rosenthal.

Ișcovescu a fost fiul unui zugrav de icoane. După primele școli la București, urmează și el studii în străinătate, la Viena și Paris. Reîntors în țară se angajează în mișcarea pașoptistă, ocupându-se de organizarea diferitelor festivități. Cătreieră cele trei principate și pictează cu mare ușurință, pe unde trece mai ales peisaje și portrete. Și de sub penelul său au rămas celebre portretele Avram Iancu, Nicolae Solomon, Petru Dobra, Niță Magheru. În acest fel, cei trei pictori au ridicat pictura românească pe o treaptă nouă, superioară, împletind arta, meșteșugul, cu impresiile personale, imprimând portretelor individualitate pe fundal istoric. Ei formează un vârf de lance al artei militant-revoluționare. Creația lor este bine trasată și omogenă ca moment istoric, sub semnul revoluției de la pașopt.

Edda Illyés

C. D. Rosenthal: Nicolae Golescu în costum de vânătoare

Povestiri românești

Trei popi la o nevastă

(Snoavă din Bihor)

O nevastă frumoasă să găsească într-un sat. Și ierau în satu aista tri popi, și o vre iubi tus-tri. Da' ie nu-ș dez-bina credința de bărbat. E, să vorbește cu bărbatu.

– Lasă că-i supunem noi pă popii eștia odată, dacă umbli după mine, de ne mântuim de iei.

Când îi înt-o zuuă, pleacă bărbatu la oraș, că iera-n aproape, și-ntreabă on soldat.

– Mă, dacă vii la mine astă-sară, te culci la mine, te hărănesc bine și-ț dau vo doauă sute de lei să-m faci on sărvici, că văd că tu iești on voinic.

– Viu, – zice soldatu, – după ce-nnoaptă, că ia, zuua nu poci, că treabă să-m fac treaba.

Mere la om, după ce înnoaptă. Și ie vorbește cu popii: pă unu-l bagă într-o cămară, pă unu-nt-on co-teț, pă unu-nt-altă cămară.

– Ș-apu fieștecare, la ora când v-oi tema io, va fi libăr, îț ieși și îț vini la mine la cămară. Că bărbatu nu-i aca-să.

Soldatu cole ascuns, bărbatu-nt-al' loc ascuns. Ie mere și dăștide la on popă. Vine la ușă-acela. No, l-apucă soldatu și hai-de cu iel la Criș să deie cu iel pă apă. Mere cu iel, dă cu-acela. Pă cân' sosește napoi:

– Dusăși-l?

– Da. D-acela mă mântu-ții – ice.

Nevasta mere și scloboade altu.

– D-inde te-ai mântuit, că iată-l-ai iar' napoi la ușe – ice.

– D-apu că țâpatu-l-am – zice – de-am crezut că nu mai vine până-i lume – ice.

– Păi iară-i aci.

Iară mere și-l apucă și p-acela, îl duce, dă și cu-acela. Vine napoi.

– Dăduș cu iel?

– Da!

Ie mere și scloboade celalalt. Vine la ușe cela.

– Dusăși-l?

– Dusăi.

– Păi bine, da' d-inde-i asta la ușe dară? Că iată-l înapoi la ușe – ice.

– Aău! – iel apoi ciudos.

Iară să duce și-l apucă, și mere și cu-acela și dă pă apă cu iel. Și p-atunci tumna să zăre dă zuuă.

Atunci întâlnește al' popă cân' trece păstă apă, trecând pă pod, mere într-on sat, nu știu inde, după ce treburi o avut iel. Și-l vede-acela.

– D-apoi în noapte asta – zice – tăta noape tă' cu tine-avui dă lucru! Te țîpai pă apă și iară merei napoi?

Și-l apucă și pă acela și dă și cu cela în apă. Și fu patru popi! Și vine la om apăi și-i dă banii pă cât îi fâgăduisă și să duce-n treaba lui. Și cu patru popi mântu-ții, în loc dă unu.

(După culegerea lui
Ovidiu Birlea)

Aneecdote săcuiești

– No, pruncu-mneu, – zice on săcui câtă pruncașu lui, – ca să nu umblăm mai mult pă jos, io la vară oi cumpăra on cal și-o cocie, apu tu-i ave grije dă cal: în tăta zî li-i ciorsăli barem o dată.

– Io zo nu l-oi ciorsăli, că n-aș vre să mă rugucească.

Auzind voarbele pruncului, tată-so s-o făcut cu fire, o luat on paltău și-onceput să-l bată, spunându-i:

– Tu nărușinosule, tu nu li-i ciorsăli când io ț-oi poronci și la vară?

On bărbat mai dă gazdă și glumeț i-o trimăs la vecinu-so mai sărac oleacă dă cărnaț. În ceie zî găzducu o întreabă pă fătuta săracului:

– No, d-apu bun o fost cărnațu pă care vi l-am trimăs ieri sară?

– Bun o fost, zo, – îi răspunsără fătuta, – numa o zis tata cum că să-l ducă dracu pă vecinu nost că nu ne-o trimăs măcar atâta să ne săturăm o dată tăț.

On ficior țâgan o fost judecat și băgat în pușcărie. On săcui, și iel rob, îl întreabă:

– Măi hortace, tu dir'ce-ai ajuns aici?

– D-aceie, pântru că i-am tăiet în doauă clopu tatii, – îi răspunde ista.

– Mă, da' pântru una ca asta nu ajunje omu în robii! – vre să-l lămurească săcui.

– Să poate, – o vinit răspunsu. – Numa că în clop o fost ascuns și capu tatii!

Am citit că...

Și la noi, ca și în cile mai multe familii care nu să țin nici dă pătura ce mai săracă, da' nici dă bogaț, îi suca că ținem acasă câte oleacă dă băutură – o iagă-doauă dă bere, vin și ceva pălincă, – că, dacă ne vine ceva goști, ș-avem cu ce-i îmbie. No-amu, în privința asta io-s dator să mă gândesc din vreme dă potolire, așe că din când în când îs silit să-m îndăplinesc datorii, adecată să mărg la bold și să teltuiesc bani pă băutură. No, nu din jebu mneu, ce mai tare dînt-a pruncilor, că ii-s mai bănoși oleacă dăcât mine. Așe s-o-nțâmplat asta și într-una din zilele trecute: cu lișta scrisă dă noră-me m-am dus la bold și m-am umplut o coșară dă mărfuri – pă cum mi s-o cerut.

Meșind afară din bold, și tinzuindu-mă io cu coșara plină ca s-o așez cumsăcade pă bițicli, iacă că-m dă bineată on ficioraș, da' mă și întreabă cum că „și-ț ajut, untiule?” Mă uit io la iel, da' hăbar n-avem că cine poate și fiie. Băsamă o luat iel sama că nu știu dă cine-i voarbă, așe că dăloc în spune că iel îi cutare și cutare, și că băsamă d-aceie nu l-am cunoscut, dăuarece numa amu o vinit acasă pă vedere din Nemție, inde o petrecut doi ani dă zile într-o fabrică d-asta modernă, și că băsamă s-o-nștimbat dă când nu l-am văzut ș-așe mai dăparte. Bine-nțales că, după câteva voarbe, m-am dat io sama că cu cine am dă treabă, și m-o și părut bine că s-o dat la voarbe cu mine, că barem am putut să-l întreb și io una-doauă dă viața d-amu a mnenților.

Bogăț și dăstul că pîntră altele o vinit voarbă și d-on „examen dă limbă”, pă care treabă să-l puie iel încă în primăvara asta, și că treabă să facă și o lucrare „dă diplomă” – cum u-o numit iel, – în graiu nost și dăspră obiceiurile noaște a românilor din Ungarie. Ce să vă spun? M-am mnirat io la una ca asta, da' m-am pus io gându la o parte și dăloc i-am fâgădit că-i ajut și io dacă-m stă în puțință. Nu i-o trăbuit mai mult lui Petre Niț – c-așe să numește nemuțu mneu – și dăloc în scoate din tașcă o încă mare, m-o arată, i-om scot uăterii, citesc cât citesc din ie, ș-apoi ne-nțălejem că pot s-o duc cu mine acasă, ș-o citesc cu mai mare băgare dă samă, ap-apoi m-oi spune părere dăspră cile citite. Așe o și fost.

Ajungând acasă, dăloc mă încing io în citite, da' pă cum am hălădit cu cititu, pă cum mi s-o-mpărut că-m crește inima-n mine dă părere dă bine: așe dă mândru o scris dăspră datinile noaște dă sărbători dă cândva, dă nici n-am joit să mă mnir. I-am citit lucrare o dată, apoi încă o dată, și numa atunci m-am dat sama că la aște io nici nu mai am dă adăugat. La aște nu!

Numa că, gândindu-mă mai adânc la cile citite, m-o trecut pîn min-te că uare câte datini – dăcât mândre și mai mândre! – am mai avut noi pă vremuri, dăspră care încă n-am citit nicări, și poate că nici n-oi citi niciodată. Ș-aista-i mare păcat...

Vă dorește sănătate cât mai bună și numa bine:

Ion Podaru
pensionar

Glume

Lenuța să prezintă la o fabrică care coată o traducătoare dă limba franceză.

– Domnișoară, cunoști limba franceză? – o întreabă șefu.

– Cum și nu! O cunosc perfect.

– Ai fost în Franție?

– Dă nănumărate uări!

– Bine. Atunci spune-mi cum i să zice în franceză „nea-uă”?

– Vezi, asta nu știu, dăuarece io numa vara am umblat în Franție.

O bancă-i jefuită d-on chinez, pă care îl prind jendarmii. Cu ajutoru unui traducător îi ieu la-ntrebări:

– Inde ai ascuns banii?

– Nu spun, că nu să spune, – traduce ista.

Comisarul scoate piștolu:

– Spune-i că, dacă nu mărturisește, îl împușc!

Chinezul, spăriet, îl lămurește:

– Su' on pom din fața mormintelor.

– Ce zice? – întreabă comisarul.

– Zice că nu-i pasă dă moarte, – spune zâmbind răutăcios traducătoru.

– Aista meghiș îi on lucru rușinos că nu te poț lăsa dă băutură! – îș sfădește o muiere bărbatu, la care mai adăugă: – Și ieri așe dă bat ai fost, că nici nu știu ce-ai făcut!

– Bacă io știu bine, muiere, – să apără bărbatu, – tăta zăua am băut!

Fotbal

Ca și până acum, lordănescu se bazează pe strănieri

La sfârșitul săptămânii trecute, selecționerul naționalei de fotbal a României a făcut cunoscută lista strănienilor convocați pentru meciul cu Danemarca, pe 29 martie. Tricolorii vor începe sezonul competițional cu un meci extrem de dificil, care – probabil – va conta decisiv la socotelile finale din grupa a II-a a preliminariilor jucate pentru calificarea la Euro 2004.

O veste proastă este că a devenit un fapt cert că atacanții **Adrian Ilie** și **Viorel Moldovan** nu vor putea face parte din lotul lui **Anghel Iordănescu**, deoarece aceștia sunt accidentați și vor rămâne indisponibili până la sfârșitul lunii martie. În această situație, selecționerul a apelat la serviciile lui **Mihailcea** și **Dennis Șerban**, ambii jucători de liga a doua în Italia și, respectiv, Spania. De asemenea, printre cei chemați se găsește **Alin Stoica**, reintrat în ultimul timp în circuitul tricolorilor, dar și surprizele **Măldărășanu** și **Reghecamf**. **Măldărășanu**

Adrian Ilie și Viorel Moldovan, marii absenți de la partida România-Danemarca

de la Besiktas Istanbul, mai mult ca sigur că nu va fi printre membrii lotului reunit, deoarece a suferit o ruptură musculară. Totodată trebuie remarcat includerea lui **Gică Popescu** la compartimentul mijlocași, adică postul pe care „Baciul” evoluează la echipa sa de club, Hannover '96.

Strănieri lotului

Portari: **Bogdan Stelea** (Salamanca), **Bogdan Lobont** (Ajax Amsterdam)

Fundași: **Cosmin Contra** (Atletico Madrid), **Iulian Filipescu** (Betis Sevilla), **Cristian Chivu** (Ajax Amsterdam)

Mijlocași: **Gică Popescu** (Hannover '96), **Paul**

Codrea (Palermo), **Marius Măldărășanu** (Besiktas), **Dorinel Munteanu** (Wolfsburg), **Dennis Șerban** (Cordoba), **Alin Stoica** (FC Bruges), **Daniel Pancu** (Besiktas)

Atacanți: **Adrian Mutu** (Parma), **Ionel Ganea** (Stuttgart), **Marius Niculae** (Sporting Lisabona), **Adrian Mihailcea** (Genova)

Mulți suporterii, dar chiar și specialiști, pun vina eșecului pe seama terenului sub orice critică suferit, în noiembrie, pe teren propriu împotriva reprezentativei norvegiene. Chiar din acel moment, conducerea fotbalului românesc, împreună cu selecționerul Iordănescu,

au hotărât ca naționala să nu mai joace pe Stadionul Steaua, care în timp ploios are un gazon impracticabil. Astfel, sâmbăta viitoare se va reveni pe Stadionul Național din Complexul Sportiv „Lia Manoliu” (fostul Stadion „23 August”). Arena a fost înnoită treptat, în mai multe faze, ea găzduind, în 2001, și Gala Hagi. Ca o ultimă fază a redresării terenului se efectuează îmbunătățirea stării gazonului, la care partea financiară a fost asigurată de Guvernul României. Privind starea lucrărilor, în ultimele două săptămâni, presa română a tras un semnal de alarmă, deoarece părea că acestea nu s-au demarat în ritmul dorit. Oficialii s-au scuzat, argumentând cu timpul nefavorabil. La București ninge încă la sfârșitul săptămânii trecute. Dar

temerile privind starea terenului s-au risipit în proporție de 90 la sută. Un elicopter, închiriat de Guvern cu 1.350 de euro la oră, a zvântat gazonul de pe Stadionul „Național”, făcând posibilă începerea ultimei faze a lucrărilor, cea de însămânțare. Conform previziunilor reprezentantului firmei angajate cu executarea lucrărilor, la ora partidei cu Danemarca suprafața de joc va fi în stare foarte bună.

Ștefan Crâsta

Gazonul a fost zvântat cu un elicopter MI-8

Fotbal, divizii inferioare

Săptămâna trecută au început luptele în diviziile naționale, iar la sfârșitul acestei săptămâni se lansează și competițiile campionatului județean de divizia I. Mai jos publicăm rezultatele primei etape și programul sfârșitului de săptămână.

Primele rezultate

NB II. Seghedin-Giula	1-0
NB III. Záhony-Leta Mare	4-0

Următoarele meciuri:

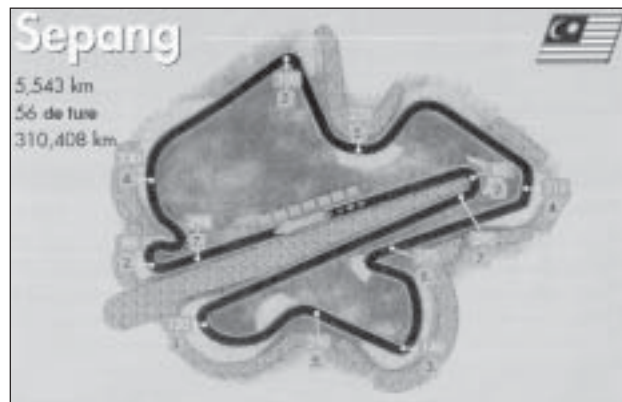
22 martie (sâmbătă)	
Körösladány-Bătania	15.00
23 martie (duminică)	
Giula FC-Kazincbarcika	15.00
Micherechi FC-Magyarbáhnhegyes	15.00
Leta Mare-Szako	15.00

Formula-1

Cursa continuă în Malaysia

Concursul cel mai atractiv al sporturilor tehnice va continua în cea mai frumoasă arenă Formula 1 care se găsește la Sepang, lângă Kuala Lumpur. Prima competiție de pe acest circuit a fost organizată în anul 1999. Primele trei etape au adus noroc numai fraților Schumacher, deoarece primele trei trofee din Malaysia au fost cucerite de Michael, iar ultimul de Ralf.

I. C.

După o iarnă grea, început de sezon dificil

Nici jucătorii echipei giulane nu au avut prea multe posibilități ca în vacanța de iarnă să se antreneze în aer liber pe un teren deszăpezit. Omătul și gheața a împiedicat serios pregătirea pentru sezonul de primăvară. Antrenorul echipei din Giula **Szabó Attila** se plângea înainte de meci că până la 18 februarie nici nu au putut ieși din sală. Mul-

Seghedin-Giula 1-0

tumită condițiilor de iarnă s-au anulat șase meciuri amicale. În intersezon au plecat doi jucători, **Fehérvári** la Bichișciaba, iar **Csúr** la Crâstor. În locul lor au sosit **Ioan Ardelean** și **Nagy Zoltán**. Primul a evoluat în mai multe echipe de prima divizie, iar acum s-a întors din Austria. La ora actuală formația din Giula se clasează pe locul 8, iar planurile sunt ca formația să rămână și pentru sezonul viitor în a doua divizie. În aceste condiții, pe terenul din Seghedin, în fața a numai o sută de suporterii, formația antrenată de **Szabó Attila** a ieșit pe teren în formula următoare: **Steigerwald** – **Papp**, **Géczi**, **Socaciu**, **Czifrák** – **Lázok**, **Semjén**, **Tamási**, **Gajdács** – **Ardelean**, **Tóth A**.

În prima repriză, jocul s-a desfășurat mai mult pe jumătatea de teren a oaspeților, ceea ce s-a

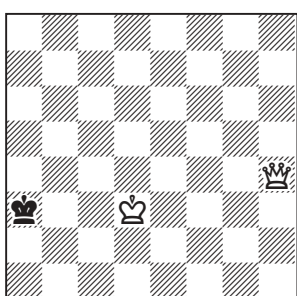
ogândit și în numărul loviturilor de colț (6-1). Gazdele au dominat, dar oaspeții s-au apărat foarte organizat și au fost ajutați și de vântul puternic. În a doua repriză, gazdele au îndesat și mai mult atacurile, iar în minutul 60 mijlocașul **Semjén** a primit cartonașul roșu în urma unui fault asupra lui **Puskás**. Golul decisiv l-au marcat gazdele în minutul 80, după ce **Kulacsi** a executat o lovitură de colț. Mingea a deviat pe fundășul **Socaciu** și a intrat în plasă. În minutul 87, nici **Papp Cs.** nu și-a putut stăpâni nervii și a fost obligat să părăsească terenul de joc.

Szabó Attila: – Încă nu s-a încheiat echipa și nu ne-am putut folosi de avantajul vântului, iar gazdele au beneficiat perfect de condițiile meteorologice. **Socaciu** nu este vinovat pentru golul primit.

MIC

ȘAH

Dr. Kardos Tivadar

Mat în două mutări – ah –

(Rezolvare: Dh3)

ROMÂNIA

Luni 24 martie

6.00 Jurnal de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 8.45 Teleshopping (R) 9.30 Corect! 9.35 Siesta... și fiesta (R) 11.30 Bravo, bravissimo! 12.00 Tezaur folcloric (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.25 Avanspremieră 13.30 Spectacolul lumii 14.00 Pro patria 14.55 Jurnal 15.00 Kronika 16.30 Sănătate pentru toți! 16.55 Serial. Dragoste și răzbunare 17.45 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 18.55 România 1 ... și strada 19.00 Iartă-mă! 20.00 Serial. Om bogat, om sărac 21.00 Cafeneaua politică 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Profesioniștii 23.30 Film. Secretul orașelului Fortune 1.05 Justiție militară 1.35 Jurnal (R) 2.25 România 1 ... și strada (R) 2.35 Serial. Magnum 3.30 Sănătate pentru toți! (R) 4.00 Poveste fără sfârșit (R) 5.00 Tezaur folcloric (R).

Marți 25 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 9.10 Corect! 9.15 Teleshopping 10.00 Iartă-mă! (R) 10.50 LiMuzica (R) 11.20 Serial. Dragoste și răzbunare 12.15 Serial (R). Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.25 Avanspremieră 13.30 Puncte cardinale 14.00 Vector III 14.55 Jurnal 15.00 Kronika 16.00 Serial. Justiție militară 16.50 Serial. Dragoste și răzbunare 17.45 Desene animate 18.00 Jurnal 18.55 România 1 ... și strada 19.00 Film. De ce a dispărut Shergar? 20.55 Seară bună! 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Cu ochii-n 4 23.00 Retrospectivă 23.30 Film. Femeile mafiei 1.156 Cu ochii-n 45 (R) 1.45 Jurnal (R) 2.35 Serial. Magnum 3.30 Puncte cardinale (R) 4.00 Vector III (R) 4.55 Seară bună! (R).

Miercuri 26 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 9.10 Corect! 9.15 Teleshopping 10.00 Profesioniștii (R) 10.50 Cu ochii-n 4 11.20 Serial (R). Dragoste și răzbunare 12.15 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Oameni ca noi 14.00 Bucuriile muzicii 14.55 Jurnal 15.00 Panorama 16.00 Serial. Justiție militară 16.50 Serial. Dragoste și răzbunare 17.45 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 18.55 România 1 ... și strada 19.00 Film. Max 21.00 Jurnalul de noapte 21.30 Campionatele Mondiale de Patinaj Artistic 23.10 Film (R). Femeile mafiei 1.00 Puncte cardinale (R) 1.30 Jurnal 2.30 Serial. Magnum 3.30 Oameni ca noi (R) 4.00 Drepturile omului (R) 4.55 Corect! (R) 5.00 Bucuriile muzicii (R).

Joi 27 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 9.10 Corect! 9.15 Teleshopping 10.00 Campionatele Mondiale de Patinaj Artistic (R) 11.30 Serial (R). Dragoste și răzbunare 12.20 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.25 Avanspremieră 13.30 Pe cont propriu 14.00 Eveniment 14.55 Jurnal 15.00 Convietauri 15.30 Panorama 16.00 Serial. Justiție militară 16.50 Serial. Dragoste și răzbunare 17.45 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Tragerile Joker și Loto 5/40 19.00 Starea națiunii 20.00 Seară bună! 20.50 Reflecții rutiere 21.00 Jurnalul de noapte 21.30 Campionatele Mondiale de Patinaj Artistic 23.10 Film. Pană de curent 0.45 LiMuzica (R) 1.15 Pe cont propriu (R) 1.45 Jurnal (R) 2.35 Serial. Magnum 3.30 Spectacolul lumii (R) 4.00 Interes general 5.00 Eveniment (R).

Vineri 28 martie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.30 Bună dimineața, România! 9.10 Corect! 9.15 Teleshopping 10.00 Campionatele Mondiale de Patinaj Artistic (R) 11.30 Serial (R). Dragoste și răzbunare 12.20 Serial. Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.30 Conferința de presă 14.25 Tribuna partidelor parlamentare 14.55 Jurnal 15.00 Convietauri 16.00 Interes general 16.50 România politică 17.10 LiMuzica 17.45 Desene animate 18.00 Jurnal 18.50 Avanspremieră 19.00 Te invit la nunta ta! (I) 20.00 România 1 ... și strada 20.05 Te invit la nunta ta! (II) 21.00 Știri 21.30 Campionatele Mondiale de Patinaj Artistic 23.10 Taverna 0.40 Profesioniștii (R) 1.40 Jurnal (R) 2.30 Serial. Magnum 3.25 Taverna (R) 4.55 Descurcă-te singur! (R) 5.25 Cu ochii-n 4 (R).

Sâmbătă 29 martie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Desene animate 8.00 Aventuri cu Lilipufi 9.00 Auto Club 9.30 Teleshopping 9.45 Casa mea 10.15 Debut 50 plus 11.00 O vedetă populară 11.45 Spectacolul lumii 12.15 Istorie polemică 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Campionatele Mondiale de Patinaj Artistic 15.00 Ora olimpică 16.00 Fotbal: România–Danemarca 19.00 Jurnal 19.30 Surprize, surprize 20.45 România 1 ... și strada 20.50 Surprize, surprize 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Surprize, surprize 23.15 Serial. Pasadena 0.05 Marele jazz 1.05 Jurnal 1.55 România 1... și strada (R) 2.00 Se schimbă ora! Ora 2.00 devine ora 3.00 3.00 Corect! 3.05 Debut 50 plus (R) 3.55 Istorie polemică (R) 4.40 O vedetă populară 5.25 Teleshopping.

Duminică 30 martie

6.00 Universal credinței 8.00 Desene animate 9.00 Tip-Top, Minipol! 9.30 Descurcă-te singur! 10.00 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 Ultima ediție 13.00 Jurnalul de prânz 13.15 Siesta... și fiesta 15.15 În căutarea armelor lui Saddam 16.15 Bravo, bravissimo! 16.58 Știri 17.00 Bravo, bravissimo! 17.50 Tragerile Loto 6/49 și Noroc 18.00 Jurnal 18.50 Agenda Europeană 19.00 Film. Coccoșatul de la Notre Dame 21.00 Campionatul Mondial de Patinaj Artistic 24.00 Crime în cetatea filmului 1.00 Jurnal 1.55 România 1... și strada (R) 2.00 Ultima ediție (R) 3.00 Siesta ... și fiesta (R) 5.00 Marele jazz.

TVR

Luni 24 martie

6.00 Poesis 6.05 Serial (R). Speranțe și împliniri 7.00 Desene animate 7.30 Europa – pur și simplu (R) 8.15 Poesis 8.30 Tonomatul DP 2 10.00 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 10.50 Poesis 11.00 Ferestre spre cer 11.30 Serial. Locuință pentru doi 12.00 Știri 12.15 Călătorind prin țară 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Camera de gardă 15.30 Atlas 16.00 Știri 16.15 Poetul necuvintelor 16.30 Fețe 16.45 Serial. Tineri și îndrăgostiți 17.30 Documentar 18.00 Serial. Miracole 19.00 Ruleta rusească 19.30 Serial. În fața instanței 20.30 Telejurnal 21.00 Sport plus 22.30 Film. Mesagerul stelar 0.15 Documentar (R) 0.45 Piersic show (R) 2.00 Serial (R). Locuință pentru doi 2.30 Film (R). Mesagerul stelar 4.10 Serial (R). În fața instanței 4.55 Ruleta rusească (R) 5.30 Telejurnal (R).

Marți 25 martie

6.00 Poesis 6.05 Serial (R). Miracole 7.00 Desene animate 7.30 Magazin (R) 8.30 Tonomatul DP 2 10.00 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 10.50 Poesis 11.00 Documentar 11.30 Serial. Locuință pentru doi 12.00 Știri 12.15 Călătorie la pas 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Insolit 16.00 Știri 16.10 Poetul necuvintelor 16.30 Fețe 16.45 Serial. Tineri și îndrăgostiți 17.30 Istoria jurnalelor cinematografice 18.00 Serial. Miracole 19.00 Ruleta rusească 19.30 eForum 20.30 Telejurnal 21.00 Film. O vară de neuitat 22.30 Teatrul. Milionar la minut 0.20 Poesis 0.30 Istoria jurnalelor cinematografice (R) 1.00 Documentar 1.30 Călătorie la pas (R) 2.00 Serial (R). Locuință pentru doi 2.30 Film (R). O vară de neuitat 4.00 Insolit (R) 4.30 Poetul necuvintelor 4.55 Ruleta rusească (R) 5.25 Telejurnal.

Miercuri 26 martie

6.00 Poesis 6.05 Serial (R). Miracole 7.00 Desene animate 7.30 eForum 8.30 Tonomatul DP 2 10.00 Serial (R). Tineri și îndrăgostiți 10.50 Poesis 11.00 Documentar 11.30 Serial. Locuință pentru doi 12.00 Știri 12.15 Documentar 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Eco-magazin 15.30 Volei 19.00 Ruleta rusească 19.30 Monitor 20.30 Telejurnal 21.00 Film. Noaptea huliganilor 22.30 Eurofotbal 23.30 Serial. Speranțe și împliniri 23.55 Poesis 24.00 Eco-magazin (R) 0.30 Documentar 1.00 Documentar 2.00 Serial (R). Locuință pentru doi 2.30 Film (R). Noaptea huliganilor 4.00 Serial (R). Speranțe și împliniri 4.55 Ruleta rusească (R) 5.25 Telejurnal (R).

Joi 27 martie

6.00 Poesis 6.05 Documentar 7.00 Desene animate 7.30 Monitor (R) 8.30 Tonomatul DP 2 10.00 Documentar 10.50 Poesis 11.00 Documentar 11.30 Serial. Locuință pentru doi 12.00 Știri 12.15 Club Aventura 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Puls 2003 16.00 Știri 16.10 Poetul necuvintelor 16.30 Fețe 16.40 Poesis 16.45 Serial. Tineri și îndrăgostiți 17.30 Cronici de vacanță 18.00 Serial. Miracole 19.00 Ruleta rusească 19.30 Europa – pur și simplu 20.30 Telejurnal 21.00 Film. Lolita 23.20 Magazin 0.20 Serial. Tărâmul dezmoștenitorilor 1.10 Documentar (R) 1.40 Club Aventura (R) 2.10 Serial (R). Locuință pentru doi 2.40 Film (R). Lolita 4.55 Ruleta rusească (R) 5.25 Telejurnal.

Vineri 28 martie

6.00 Poesis 6.05 Serial (R). Miracole 7.00 Desene animate 7.30 Eurofotbal (R) 8.30 Tonomatul DP 2 10.00 Serial (R). tineri și îndrăgostiți 10.50 Poesis 11.00 Documentar 11.30 Serial. Locuință pentru doi 12.00 Știri 12.15 Club Art 12.45 Desene animate 14.00 Magazin cultural pentru minorități 15.00 Serial. Andromeda 15.50 Fotbal: România–Danemarca 18.00 Serial. Miracole 19.00 Ruleta rusească 19.35 Serial. Central Park West 20.30 Telejurnal 21.00 D'ale lu' Mitică (R) 22.00 Film. Posedați de întineric 23.30 Serial. Andromeda 1.00 Documentar (R) 1.30 Club Art (R) 2.00 Serial (R). Locuință pentru doi 2.30 Film (R). Central Park West 5.00 Ruleta rusească (R) 5.30 Telejurnal.

Sâmbătă 29 martie

6.00 Serial (R). Miracole 7.00 Tradiții 7.30 D'ale lu' Mitică (R) 8.30 Călător prin lume 9.30 Program pentru copii 11.30 Răscruci 12.00 Știri 12.05 Documentar 12.35 Serial. Vecinul meu, stăpânul meu 13.05 Serial. Tineri și îndrăgostiți 13.50 Rugby: Franța–Țara Galilor 15.45 Alea cu Ghimpi 16.00 Știri 16.10 Poetul necuvintelor 16.30 Piersic show 18.00 Serial. Miracole 19.00 Iubiri celebre ale secolului XX 19.30 Serial. Farmece 20.30 Telejurnal 20.45 Atlas 21.00 Film. Toți spun: te iubesc! 22.45 Remix 23.45 Film. Când mergi până la capăt 1.25 Atlas (R) 1.40 Film (R). Toți spun: te iubesc! 4.20 Călător prin lume (R) 5.10 Răscruci (R) 5.40 Telejurnal (R).

Duminică 30 martie

6.00 Serial (R). Miracole 7.00 Medalion de interpret 7.30 Ferma 8.30 Comoriile lumii 9.30 Program pentru copii 11.30 Cronici votive 12.00 Știri 12.10 Călător în Orient 12.40 Serial. Vecinul meu, stăpânul meu 13.05 Serial. Tineri și îndrăgostiți 13.50 Rugby: Franța–Țara Galilor 15.45 Alea cu Ghimpi 16.00 Știri 16.10 Poetul necuvintelor 16.30 Poetul necuvintelor 18.00 Serial. Miracole 19.00 Iubiri celebre ale secolului XX 19.30 Serial. Farmece 20.30 Telejurnal 20.45 Atlas 21.00 Film. Un strigăt de iubire 22.35 Serial. Nightman 23.25 Rugby (R) 1.00 Iubiri celebre ale secolului XX (R) 1.30 Serial (R). Stevens contra Stevens 2.00 Serial (R) Farmece 2.45 Film (R) Un strigăt de iubire 4.15 Pasionați de trecut (R) 5.10 Cronici votive (R) 5.40 Telejurnal (R).

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

24 MARTIE, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

25 MARTIE, MARȚI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.10: „Istoria poporului român” de Neagu Djuvara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

26 MARTIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremieră „Ecranul Nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

27 MARTIE, JOI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.20: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: O șansă istorică: Uniunea Europeană (serial de dr. Alexandru Ardelean) 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 MARTIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foaia românească” 11.55: Avanspremieră „Ecranul Nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

29 MARTIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunării baptiste 14.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.00: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

30 MARTIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spiciuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relatări din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, în afara de frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrețin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

26 martie 2003 (mtv ora 14.30)

Reluare: 29 martie 2003 (m2 ora 11.10)

Programul prevăzut pentru săptămâna viitoare:

Emisiunea dedicată românilor din Ungaria, pe lângă știrile și informațiile de actualitate, va difuza prima discuție în studio cu Traian Cresta, președinte AȚRU, după realegerea dânsului în funcția de lider al reprezentanței românești.

Realizator: **Aurel Becan**

PROGRAMUL TVR TIMIȘOARA

Interval orar 17.00-19.00, pe frecvența TVR2

Luni, 24 martie 2003

16.30–17.00 EVAntai 17.00–18.00 Teleaudiența 18.00–18.30 Preluare Jurnal Canal România 1 18.30–19.00 Știri regionale.

Marți, 25 martie 2003

16.30–17.00 Banatica (emisiune în limba germană) 17.00–18.00 Spații subiective 18.00–18.30 Preluare Jurnal Canal România 1 18.30–19.00 Știri regionale.

Miercuri, 26 martie 2003

16.30–17.00 Banatica (emisiune în limba maghiară) 17.00–17.40 Rural XXI 17.40–18.00 Pe drumul Banatului 18.00–18.33 Preluare Jurnal de pe Canalul România 1 18.35–19.00 Știri regionale.

Joi, 27 martie 2003

16.30–17.00 Banatica (emisiune în limba sârbă) 17.00–17.30 Economia încotro? 17.30–18.00 Lege pentru toți 18.00–18.30 Preluare Jurnal Canalul România 1 18.30–19.00 Știri regionale.

Vineri, 28 martie 2003

16.30–18.00 Transmisie sportivă. Fotba: România–Danemarca tineret 18.00–18.35 Preluare Jurnal Canalul România 1 18.35–19.00 Știri regionale.

Sâmbătă, 29 martie 2003

16.30–18.45 Spectacol de Operă: Rigoletto de G. Verdi în interpretarea Operei Române din Timișoara. În rolul titular Leo Nucci 18.45–19.00 Știri regionale.

Duminică, 30 martie 2003

16.30–17.30 În prelungiri 17.30–18.00 Locuri cu povești 18.00–18.30 Preluare Jurnal de pe Canalul România 1 18.30–19.00 La izvoare.

Sponsorul nostru

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24 pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni pentru orice vârstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sâmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

Întâlniri și emoții

După un drum de aproape 10 ore – care putea să fie și mai scurt dacă am fi avut mai multă încredere în indicatoare decât în harta turistică – am ajuns la Opatija. Frânți de oboesală, într-un oraș necunoscut, noaptea, fără cazare, nici nu știam încotro s-o luăm. Parcând mașina în centrul orașului, jos, pe malul Mării Adriatice, ne-am gândit că cel mai bine ar fi, înainte de toate, să coborâm la mal și să respirăm un pic de aer sărat, și în liniștea serii să așteptăm să ne vină „în ajutor” vreo idee bună. Sau altceva, altcineva... Doar câțiva oameni se plimbau pe acea alee, când dintr-odată mi s-a părut că aud vorbă românească: „Da, am înțeles...”, spunea un domn pe care-l vedeam numai din spate, vorbind la un telefon

părut ție...”, a fost răspunsul nu prea convingător. Crezând că nu ne vede nimeni cum ne apropiem tot mai mult de cabina de telefon, am continuat să ascultăm discuția, pe care când o înțelegeam, când ba. După numai câteva secunde, prietenul meu și-a dat seama că omul de la telefon care vorbește când dacoromâna, când istroromâna, nu poate fi altcineva decât cel care ne-a invitat pe noi aici, domnul dr. Emil Petru Rațiu, președintele Asociației Culturale Istroromâne „Andrei Glavina”, cu care am convenit asupra călătoriei, dar n-am stabilit nici locul, nici ora întâlnirii și pe care până atunci nu-l cunoșteam personal. De la acel moment, din niște turiști rătăciți am devenit dintr-odată stăpâni pe situația în care ne aflam.

Domnul Rațiu (dreapta) cu un localnic din Mune

public din stradă. Știu, nu-i frumos să tragi cu urechea, dar nu m-am putut stăpâni. „Auzi, Adrian, domnul acela vorbește românește!”, l-am tras de mânecă ca un copil pe prietenul meu. „Poate vorbește în italiană și ți s-a

Începând din acea seară, în toate cele cinci zile cât am stat în Croația, făcând cunoștință cu situația actuală a istroromânilor, n-am încetat să-i punem întrebări acestui bun cunoscător al acestui neam. Domnul

Rațiu, care s-a mutat din România de mai bine de 30 de ani, ne-a vorbit și despre emoțiile primei întâlniri cu această ramură occidentală a neamului românesc.

– Când m-am întâlnit prima dată cu istroromânii, așa a fost parcă s-ar fi produs o cădere, o falie în timp. Eu mă găseam pe un deal, la Bărdo, într-un sat aproape cu totul părăsit, lângă Sušnievița, în care mai trăiau doar doi bătrâni. (Spun că trăiau, pentru că tocmai ieri am auzit că Emilian Marmilici a murit acum vreo două săptămâni.) Deci, eu am ajuns în satul acela împreună cu un prieten. Ni se părea că nu este acolo nimeni, și deodată aud niște voci puternice de femei, care vorbeau o limbă care putea părea stranie auzului meu, nefiind prea obișnuit încă cu acest dialect. Frumusețea locului, zona complet izolată, atmosfera de acolo și o limbă care părea românească, cu niște sunete care ți se păreau că vin de dincolo de timp, o limbă arhică românească de vreo 800 de ani – toate acestea m-au impresionat atât de mult, încât simt și acum emoția acelor clipe. M-a cuprins și peisajul în care este Sušnievița, pentru că m-am simțit parcă aș fi în Carpații românești, în Țara Hațegului sau în Țara Bârsei. Mi s-a părut dintr-odată că m-am întors în România, îmi părea că sunt acasă...

– Vizitând acum împreună aceste sate, Jeianiul și Sušnievița, mi s-a părut că aveți aici foarte mulți cunoscuți, chiar prieteni. Cum ați

Cu Ana și Lucean Turcovici din Jeiani

reușit să vă apropiați de acești oameni? Care a fost reacția lor când au auzit că vorbiți aproape ca ei?

– Dialectul lor l-am învățat după ce am venit la ei. M-am pregătit să vorbesc cât mai bine, bineînțeles, cu trecerea anilor m-am descurcat tot mai ușor. Cel mai mare premiu însă pe care l-am primit a fost acum vreo doi ani, la Jeiani, când, la o familie unde mă aflam, au venit niște rude ale acestora și când m-au văzut, așa cum au obiceiul când văd un străin, mi s-au adresat în croată. Dar eu le-am răspuns: „bură seara!” Imediat

neam, trebuie să fie foarte atenți la felul cum se apropie de ei, să le acorde toată atenția, dragostea și sinceritatea. Dovadă că aceasta este cheia succesului, e că peste tot pe unde am umblat, oamenii ne-au primit cu inimile deschise, invitându-ne chiar în casele lor. Domnul Rațiu, care editează singura revistă în dialect istroromân „Scrișore către fraț Rumer”, cunoaște familia și rudeniile întregi din cele circa zece sate de pe ambele părți ale Muntelui Mare (Monte Maggiore). Prin domnia sa am avut parte și noi de numeroase

Împreună cu clopotașii din Jeiani

m-au întrebat „de unde ste?” Din Sušnievița sunteți? Deci, m-au confundat cu unul de-al lor. Aceasta a fost cea mai mare notă de confirmare pentru mine. Da, așa cum bine ați sesizat, oamenii de aici îmi sunt mai mult decât cunoștințe, mulți dintre ei chiar prieteni. Cred că ei au recepționat de la bun început acea dragoste sinceră cu care eu m-am apropiat de ei. Poate exagerez un pic, dar m-au acceptat aproape ca și pe unul de-al lor.

Domnul Rațiu ne-a spus înainte de a vizita satele de istroromâni că toți cei care vor să aibă legături cu acest

momente impresionante: să cunoaștem mai multe generații din câte o familie, să știm cine cui îi este neam sau vecin, să aflăm că fratele unui membru al trupei de clopotași din Jeiani este grav bolnav, fiind internat la spital, să ne bucurăm de succesele copiilor care scriu poezioare în dialect, să auzim că nepotul lui Andrei Glavina, care încă nu este înșurat, ar vrea să vină în România după soție... Și a fost la fel de emoționant să auzi că la despărțire îți zic tradiționalul lor „Domnu cu voi”...

(Va urma)

Eva Iova